

RAPORT Z WIZYTACJI (ocena programowa)

**dokonanej w dniach 29 - 30 czerwca 2014 r.
na kierunku *zarządzanie* prowadzonym w ramach obszaru nauk społecznych
realizowanych na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym
na Wydziale Turystyki w Kłodzku
Wyższej Szkoły Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu.**

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Marek Lisiński – członek PKA

członkowie:

- prof. dr hab. Tadeusz Kufel – członek PKA
- prof. dr hab. Jerzy Węclawski - ekspert PKA
- mgr Hanna Chrobak-Marszał – ekspert PKA – ekspert formalno-prawny
- Dawid Podyma – ekspert PKA – przedstawiciel Parlamentu Studenckiego RP

Krótką informacją o wizytacji

Wizytacja na Wydziale Turystyki w Kłodzku Wyższej Szkoły Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu na kierunku *zarządzanie* odbyła się z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2013/2014. Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz drugi.

Pierwsza ocena jakości kształcenia na tym kierunku studiów odbyła się w roku 2008 i zakończyła wydaniem oceny pozytywnej (Uchwała Nr 521/2008 Prezydium Państwowej Komisji Akredytacyjnej z dnia 4 września 2008 r.).

Obecna wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytacja ta została poprzedzona zapoznaniem się Zespołu Oceniającego z raportem samooceny przedłożonym przez Uczelnię. Natomiast raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie raportu samooceny, a także dokumentacji przedstawionej w toku wizytacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac dyplomowych oraz zaliczeniowych, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna oceny jakości kształcenia

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji

Kryterium 1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę.

1.1).

Wyższa Szkoła Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu rozpoczęła działalność od prowadzenia kształcenia na kierunku *zarządzanie i marketing* na mocy decyzji Ministra Edukacji Narodowej nr DNS-3-0145-125/TBM/97 z dnia 16 czerwca 1997 r. nadającej uprawnienia do prowadzenia wyższych studiów zawodowych. Na mocy decyzji Ministra Edukacji Narodowej nr DSW-2-0145-477/TBM/01 z dnia 11 października 2001 r. Uczelnia

otrzymała zgodę na uruchomienie kształcenia poziomie studiów drugiego stopnia na ocenianym kierunku studiów.

Strategia Uczelni została zatwierdzona – zgodnie z przepisami Statutu Uczelni – Uchwałą Senatu nr 8/2013 z dnia 10 kwietnia 2013 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Wyższej Szkoły Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu (pięcioletnia strategia Uczelni uwzględniająca zasadę ciągłości planowania, która stanowi załącznik do tej uchwały). W dokumencie tym zatwierdzona została również misja Uczelni.

Na Wydziale Turystyki w Kłodzku strategia rozwoju Wydziału została zatwierdzona Uchwałą nr 1/2013 Rady Wydziału z dnia 5 lutego 2013 r. w sprawie zatwierdzenia strategii Wydziału Turystyki Wyższej Szkoły Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu. Zwraca się uwagę na fakt, iż uchwała ta została podjęta przez Radę Wydziału Turystyki Wyższej Szkoły Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu, a nie jak powinna być podjęta przez Radę Wydziału Turystyki w Kłodzku. Ponadto treść tej uchwały nie zawiera tej strategii wydziału, a także nie zawiera informacji, iż Strategia Rozwoju stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

W czasie wizytacji przedstawiono protokoły z posiedzeń Senatu oraz Rady Wydziału wraz z listami obecności w powyższych sprawach. W posiedzeniach oraz procedurze tworzenia tych dokumentów nie uczestniczyli interesariusze zewnętrzni.

Procedury związane z utworzeniem kierunku zostały zachowane, tj. odbywały się zgodnie z zapisami w Statucie, po pozytywnym zaopiniowaniu dokumentów przez Senat oraz skierowaniu przez Rektora Uczelni stosownego wniosku do ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego.

Po zakończeniu wizytacji władze Uczelni przesłały Zespołowi Oceniającemu Uchwałę Senatu Nr 15/2014 Wyższej Szkoły Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu z dnia 04 lipca 2014 r., w sprawie przyjęcia Strategii rozwoju Wyższej szkoły Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu. Dotyczy ona pięcioletniego horyzontu planowania i uwzględnia, podobnie jak strategia z roku 2013, zasadę ciągłości planowania. Załącznikiem Nr 1 do tej Uchwały jest tekst strategii Szkoły.

Immanentnym składnikiem strategii Uczelni jest misja WSZ. W misji Szkoła deklaruje, że kieruje się ideą uczelni otwartej, w której każdy znajdzie dla siebie warunki do rozwoju i twórczej pracy. Jako szczególny powód swego funkcjonowania WSZ wskazuje na wyposażenie absolwentów w kluczowe kompetencje, umożliwiające osiągnięcie sukcesów w społeczeństwie i gospodarce opartej na wiedzy oraz dążenie do bycia wiodącym ośrodkiem naukowo dydaktycznym wśród niepublicznych szkół wyższych Polsce.

Analiza i ocena tak określonej misji upoważnia do stwierdzenia, że Uczelnia w zbyt małym stopniu eksponuje adresata swoich usług edukacyjnych, pomija obszary kształcenia, w ramach, których zamierza realizować przyszłe kierunki kształcenia oraz nie wskazuje na wartości, które zamierza respektować realizując proces kształcenia.

Strategia WSZ obejmuje wskazanie czterech strategicznych kierunków rozwoju, każdy z nich uszczegóławiając zestawem celów strategicznych.

Strategicznymi kierunkami rozwoju Szkoły są:

- Rozwój i utrzymanie wysokiej pozycji naukowej Uczelni oraz funkcjonujących w niej jednostek,
- Permanentne podnoszenie jakości kształcenia i wychowania studentów,
- Rozwijanie różnorodnych form współpracy z otoczeniem społecznym i gospodarczym,
- Optymalizacja procesów związanych z zarządzaniem Uczelnią.

Przedmiotem oceny będzie drugi strategiczny kierunek rozwoju Szkoły dotyczący jakości kształcenia odniesionej do koncepcji kształcenia. Obejmuje on następujące cele strategiczne:

1. Stworzenie oferty edukacyjnej w języku angielskim i czeskim, na co najmniej dwóch poziomach kształcenia i jednym kierunku studiów (*zarządzanie*),
2. Utrzymania i rozwój mobilności studentów w ramach międzynarodowych programów wymiany i umów dwustronnych (program Erasmus i inne),
3. Modernizacja planów i programów studiów na podstawie stale diagnozowanych i aktualizowanych opisów efektów kształcenia i kwalifikacji absolwentów,
4. Zapewnienie indywidualnych warunków rozwoju studentom ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi oraz osobom szczególnie uzdolnionym,
5. Tworzenie i rozwój niestandardowych form edukacji uwzględniających niestandardowe potrzeby i dostrzegane tendencje w otoczeniu społeczno-gospodarczym (studia podyplomowe, Uniwersytet Trzeciego Wieku, kursy kwalifikacyjne, szkolenia, e-learning, Szkoły i Warsztaty Letnie, kształcenia osób z niepełnosprawnością i inne),
6. Stworzenia „kultury jakości” systemu kształcenia i wychowania poprzez stałe diagnozowanie, analizowanie i ocenianie efektów edukacyjnych (hospitacje, badanie opinii studentów i absolwentów, współpraca z pracodawcami itp.), wyrażającej się w działaniu wszystkich jej podmiotów,
7. Przestrzeganie wysokich standardów etycznych w działaniach edukacyjnych i naukowych opartych na uniwersalnych wartościach uwzględniających zasady zrównoważonego rozwoju.

Oceniając koncepcję kształcenia na kierunku *zarządzanie* w kontekście misji i strategii rozwoju WSZ należy stwierdzić, że jest ona opisana w sposób zbyt ogólny. Brak w niej, choć ogólnego określenia tożsamości tego kierunku studiów, cech wyróżniających go na edukacyjny rynku Wrocławia i Dolnego Śląska.

Ocena spójności koncepcji kształcenia opisanej w strategii Uczelni z celami strategicznymi obu Wydziałów nie jest możliwa. Wynika to z faktu, że Uczelnia nie przedstawiła ani strategii Wydziału Zarządzania, ani strategii Wydziału Turystyki w Kłodzku, choć cytowana wyżej Uchwałą nr 1/2013 Rady Wydziału z dnia 5 lutego 2013 r. w sprawie zatwierdzenia strategii Wydziału Turystyki Wyższej Szkoły Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu taką Uchwałę przyjęła.

Powyższą konstatację Zespołu Oceniającego potwierdza stwierdzenie znajdujące się w końcowej części Strategii WSZ, w której Uczelnia zauważa, że „Misja, wizja, kierunki oraz cele strategiczne rozwoju Wyższej Szkoły Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu są punktami wyjścia do budowy, realizacji i modernizacji programów operacyjnych, systemu zarządzania, monitoringu i aktualizacji Strategii na poziomie wydziałów Uczelni”. Wynika stąd, że taki proces jest w toku. Na ten moment nie można, zatem ocenić całego dendrogramu celów WSZ, obejmującego cele strategiczne, cele operacyjne oraz działania w kontekście Uczelni i jej Wydziałów. Nie jest także możliwa ocena przyjętej przez obie jednostki podstawowe WSZ ich koncepcji kształcenia, także z punktu widzenia ich zgodności z przyjętymi strategicznymi celami rozwoju Uczelni

Analiza i ocena koncepcji kształcenia na kierunku *zarządzanie*, opisana jedynie w sposób ogólny w misji i strategii Uczelni nie pozwala na stwierdzenie, że jest ona spójna ze strategią obu jej Wydziałów. Nie można także stwierdzić, czy i w jakim stopniu koncepcja kształcenia odpowiada celom określonym w strategiach obu Wydziałów.

W Raporcie Samooceny można wskazać informacje dotyczące różnorodności, innowacyjności czy elastyczności oferty kształcenia.

Zidentyfikowane cechy oferty kształcenia są skutkiem udziału interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w opracowaniu koncepcji kształcenia na kierunku *zarządzanie*. Oceniając ich udział, co potwierdza treść raportu Samooceny (str. 2 - 4) oraz analiza i ocena informacji pozyskane w toku wizytacji można stwierdzić, że jest on satysfakcjonujący.

Kierunek studiów *zarządzanie* umiejscowiony jest w dziedzinie nauk ekonomicznych w ramach obszaru wiedzy nauk społecznych. Od absolwentów studiów z obszaru nauk społecznych, w tym absolwentów kierunku *zarządzanie*, oczekuje się określonych kompetencji ogólnych i specjalistycznych oraz społecznie akceptowanych postaw. Studia na tym kierunku zapewniają wszechstronną wiedzę i umiejętności niezbędne do pracy na różnych stanowiskach w strukturach wielkich, średnich i małych przedsiębiorstwach oraz instytucji, a także w charakterze właścicieli własnych przedsiębiorstw. Pozwalają na nabycie kompetencji społecznych umożliwiających znalezienie zatrudnienia niemal w każdej instytucji i sferze życia gospodarczo-społecznego.

W ramach kierunku *zarządzanie* na studiach I stopnia realizowana jest ścieżka kształcenia w trakcie, której pierwsze trzy semestry mają charakter ogólny. Ukierunkowane są na kształtowanie krytycznego rozumienia podstaw teoretycznych wiedzy o zjawiskach i procesach ekonomicznych, psychospołecznych, organizacyjnych. Po zakończeniu trzech semestrów student może wybierać jedną z oferowanych specjalności. Istotne akcenty w toku studiów położono również na intensywne kształcenie umiejętności posługiwania się językami obcymi.

Pełną charakterystykę wiedzy, umiejętności, postaw, a także możliwości dalszego rozwoju absolwenta zawiera opis sylwetki absolwenta (str. 5 – 6 Raportu Samooceny) wraz opisem poszczególnych specjalności realizowanych na I stopniu kształcenia kierunku *zarządzanie*. Sylwetki te stanowią element koncepcji kształcenia i zostały przygotowane dla każdej specjalności przez Radę Programową Kierunku. Konsultacji poddawane są również plany studiów, przedmioty nauczania, formy nauczania i kluczowe treści merytoryczne wchodzące w pakiet przedmiotów na każdej ze specjalności, co umożliwia uwzględnienie w koncepcji nauczania postulatów środowisk gospodarczych.

Zajęcia dydaktyczne w Wyższej Szkole Zarządzania „Edukacja” realizowane są w formie wykładów, ćwiczeń, seminariów, lektoratów, praktyk oraz samokształcenia kierowanego (blended-learningu). Prowadzą je oprócz etatowych pracowników Uczelni także przedstawiciele praktyki gospodarczej. Zmiany w procesie kształcenia, mające na celu uwzględnienie postulatów i propozycji interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych, zmierzają nie tylko w kierunku zmian treści kształcenia, ale także szerszego zastosowania samokształcenia kierowanego, e-learningu uzupełnionego dostępem do szerokiej bazy literatury (skrypty, monografie, materiały konferencyjne, czasopisma fachowe, bazy internetowe). Formy zajęć dostosowane są do treści przedmiotowych oraz charakteru przekazywanej wiedzy i umiejętności.

Z analizy struktury programu i procesu kształcenia, a także informacji opisujących ofertę kształcenia na kierunku *zarządzanie* wynika również, że jest ona stale aktualizowana i to w stosunku do całego kierunku. Zapewnia to możliwość uzyskania przez studentów takich kwalifikacji, które zwiększają szansę na ich sukces na współczesnym rynku pracy.

Oceniając ofertę kształcenia na kierunku *zarządzanie*, należy stwierdzić, że charakteryzuje się ona innowacyjnością i różnorodnością. To ma również konsekwencje dla elastyczności programu kształcenia.

1.2).

Interesariuszami zewnętrznymi w procesie kształtowania koncepcji kształcenia byli przede wszystkim przedstawiciele praktyki gospodarczej wchodzący w skład funkcjonującej przy Uczelni Rady Programowo-Dydaktycznej. W Radzie Programowo-Dydaktycznej uczestniczą przedstawiciele organizacji reprezentujących pracodawców, organizacje społeczne oraz osoby prowadzące działalność gospodarczą na terenie Dolnego Śląska.

Rola przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego polegała przede wszystkim na konsultowaniu celów i efektów kształcenia, przygotowywaniu programów kształcenia, proponowaniu nowych form kształcenia, konsultowaniu oferty edukacyjnej i prowadzenia

wykładów dla studentów. Przedmiotem dyskusji oraz opinii interesariuszy zewnętrznych były również treści kształcenia realizowane na specjalnościach w ramach tego kierunku studiów, a także ich dostosowanie do potrzeb rynku pracy.

Drugim źródłem informacji o koncepcji kształcenia są opinie interesariuszy wewnętrznych przede wszystkim pracowników naukowo-dydaktycznych oraz studentów.

Udział pracowników Uczelni sprowadzał się do etapowego tworzenia koncepcji kształcenia przez udział w pracach zespołów i organów kolegialnych zajmujących się jej opracowaniem.

W procesie definiowania efektów kształcenia i dostosowywania do nich programów kształcenia poza pracownikami naukowo-dydaktycznymi brali udział również studenci, którzy uczestniczą w pracach Rady Programowej Kierunku, Rady Wydziału i Senatu WSZ. W każdym z tych organów wyrażają swoje opinie.

Koncepcja kształcenia współtworzona przez interesariuszy wewnętrznych była, jak wcześniej zauważyliśmy, formułowana w sposób etapowy. Projekt koncepcji kształcenia został przygotowany przez Radę Programową Kierunku składającą się z pracowników Katedry sprawującej nadzór merytoryczny nad kierunkiem *zarządzanie*, przedstawicieli władz Uczelni i założyciela, przedstawicieli studentów i pracodawców. W dyskusji nad koncepcją kształcenia uczestniczyli także członkowie Rady Programowo-Dydaktycznej. Program opracowany przez Radę Programową Kierunku był następnie opiniowany przez Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia i zatwierdzony przez Radę Wydziału, a kierunkowe efekty kształcenia zostały przyjęte przez Senat Uczelni. Można, zatem stwierdzić, że w procesie ustalania koncepcji kształcenia uczestniczyły wszystkie niezbędne grupy interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych.

Z przedłożonej Zespołowi Oceniającemu dokumentacji wynika, że w 2013r. odbyły się dwa spotkania Rady Programowo-Dydaktycznej w trakcie, których członkowie Rady wypowiedzieli się na temat umiejętności, kompetencji i postaw szczególnie przydatnych z punktu widzenia pracodawców. Wskazywali na znaczenie etyki zawodowej, umiejętność działania w sytuacjach kryzysowych, kreatywność, komunikatywność, potrzebę nieustannego uczenia się oraz istotną rolę w biznesie kompetencji społecznych. Dyskutowano także o potrzebie większej obecności absolwentów w życiu Uczelni i o możliwościach włączania członków Rady lub wskazanych przez nich osób do prowadzenia wybranych zajęć dydaktycznych. Inicjatywę tę zrealizowano w roku akademickim 2012/2013 organizując na terenie uczelni konferencję Związku Pracodawców Dolnego Śląska, w której uczestniczyli pracownicy i studenci WSZ.

W opinii Zespołu Oceniającego wynika, że koncepcja kształcenia uwzględnia opinie studentów, uzyskane na podstawie procesu ankietyzacji będącego elementem uczelnianego systemu zapewnienia jakości kształcenia oraz w wyniku wywiadów indywidualnych.

Informacje pozyskane na spotkaniu Zespołu Oceniającego ze studentami upoważniają do stwierdzenia, że model kształcenia na kierunku *zarządzanie* jest tworzony we współpracy z samorządem studenckim, który opiniuje całościowe plany studiów, jak też bieżące modyfikacje planów studiów dotyczących wprowadzania nowych przedmiotów. Przedstawiciele samorządu sami też zgłaszają zmiany, które sygnalizują im studenci. Propozycje te są omawiane na komisji dydaktycznej i jeżeli nie ma żadnych przeciwwskazań to są akceptowane.

Oceniając to kryterium należy stwierdzić, że Wydział Zarządzania prowadzi sformalizowane, ale nie w każdym obszarze systematyczne działania dotyczące udziału interesariuszy zewnętrznych w tworzeniu koncepcji kształcenia. Ich udział w określaniu celów i efektów kształcenia oraz perspektyw rozwoju kierunku uznać należy za zadowalający. Wykorzystanie interesariuszy wewnętrznych, także studentów, co stwierdzono powyżej, ocenić można jako w pełni. Kadra akademicka uczestniczy w budowaniu programowej koncepcji kształcenia na kierunku *zarządzanie*.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego - ocena: znacząco
Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1.1) Analiza i ocena koncepcji kształcenia na kierunku *zarządzanie*, opisana jedynie w sposób ogólny w misji i strategii Uczelni nie pozwala na stwierdzenie, że jest ona spójna ze strategią Wydziału Turystyki w Kłodzku. Nie można także stwierdzić, czy i w jakim stopniu koncepcja kształcenia odpowiada celom określonym w strategii tego Wydziału. Powodem tego jest brak strategii Wydziału Turystyki w Kłodzku. Oceniając ofertę kształcenia na kierunku *zarządzanie*, należy stwierdzić, że charakteryzuje się ona innowacyjnością i różnorodnością. To ma również konsekwencje dla elastyczności programu kształcenia.

1.2) Oceniając udział interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych w procesie określania koncepcji kształcenia należy stwierdzić, że Wydział Turystyki w Kłodzku prowadzi sformalizowane, ale nie w każdym obszarze systematyczne działania dotyczące udziału interesariuszy zewnętrznych w tworzeniu koncepcji kształcenia. Ich udział w określaniu celów i efektów kształcenia oraz perspektyw rozwoju kierunku uznać należy za zadowalający. Wykorzystanie interesariuszy wewnętrznych, także studentów, co stwierdzono powyżej, ocenić można jako w pełni. Kadra akademicka uczestniczy w budowaniu programowej koncepcji kształcenia na kierunku *zarządzanie*.

Kryterium 2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

2.1)

Uchwałą nr 5/2012 z dnia 14 marca 2012 r. Senat określił - zgodnie z Krajowymi Ramami Kwalifikacji – efekty kształcenia na studiach I i II stopnia dla kierunków studiów prowadzonych w Uczelni od roku akademickiego 2012/2013, w tym dla ocenianego kierunku studiów.

Przyjęta dla kierunku *zarządzanie* koncepcja kształcenia zakłada przygotowanie absolwentów o kompetencjach ogólnych i specjalistycznych umożliwiających im odgrywanie aktywnej roli w życiu społecznym, a w szczególności w życiu gospodarczym. Proces kształcenia ma doprowadzić do wyposażenia absolwentów w wiedzę i umiejętności o charakterze aplikacyjnym. Powinny one pozwolić absolwentom na podejmowanie pracy w różnych zawodach i dziedzinach życia, nie tylko związanego z *zarządzaniem* podmiotami gospodarczymi i instytucjami. Koncepcja kształcenia zakłada przygotowanie absolwenta do podejmowania pracy w szczególności na rynku europejskim. Uczelnia podchodzi do koncepcji kształcenia opartej na Krajowych Ramach Kwalifikacyjnych w sposób elastyczny. W warunkach dużej zmienności otoczenia korzysta z możliwości modyfikacji programów i planów studiów w celu dostosowywania ich do potrzeb rynku pracy.

W jednostce prowadzącej oceniany kierunek studia prowadzone są na poziomie studiów pierwszego stopnia. Studia te zostały przyporządkowane do profilu praktycznego. Studia prowadzone są wyłącznie w formie studiów niestacjonarnych. Efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów zostały przyporządkowane do obszaru nauk społecznych i dziedzin nauk ekonomicznych i społecznych. Jako dyscyplinę podstawową wskazano nauki o zarządzaniu, a jako dyscypliny pokrewne ekonomię, finanse, socjologię, psychologię i prawo. Należy jednak wskazać, że udział efektów z zakresu socjologii, psychologii i prawa jest bardzo niski.

Kierunkowe efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów zostały określone w Uchwale Senatu nr 5/2012 Wyższej Szkoły Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu z dnia 14.03.2012 r. w sprawie określenia efektów kształcenia na studiach pierwszego i drugiego stopnia prowadzonych przez Wyższą Szkołę Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu.

Dla studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym przyjęto 21 efektów z zakresu wiedzy przyporządkowując każdy z nich do od jednego do trzech efektów obszarowych określonych dla obszaru nauk społecznych o profilu praktycznym. W zakresie umiejętności sformułowano 17 efektów, także odnosząc je do od jednego do trzech efektów obszarowych dla profilu praktycznego. W zakresie kompetencji społecznych Uczelnia przyjęła 8 efektów stosując odpowiednie odniesienia do jednego, dwóch bądź trzech efektów obszarowych. Odniesienia te we wszystkich przypadkach są prawidłowe.

Uczelnia w opracowanym dla każdego przedmiotu sylabusie określiła cele i zadania dla danego przedmiotu. W sylabusach są także ujęte przedmiotowe efekty kształcenia. Przedmiotowe efekty kształcenia sformułowano w trzech kategoriach, określonych przez Uczelnię, jako: wiedza teoretyczna i praktyczna, umiejętności oraz doświadczenia społeczne. W ramach każdej kategorii przyjęto po kilka efektów przedmiotowych. Brak jest jednak efektów kształcenia dla praktyki zawodowej.

Kierunkowe, specjalnościowe i przedmiotowe efekty kształcenia zostały opracowane zgodnie z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego. Odpowiadają one poziomowi kwalifikacji i profilowi kształcenia przyjętymi w ramach ocenianego kierunku studiów oraz koncepcji rozwoju kierunku opracowanej przez Uczelnię.

Wydział opracował sylabusy, w których określone są cele i efekty kształcenia dla każdego przedmiotu z planu studiów, w tym również dla seminarium dyplomowego, języków obcych. Dla praktyki zawodowej nie określono sylabusu przedmiotu. W każdym sylabusie sformułowano jest cel przedmiotu oraz po kilka efektów w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych. Poszczególne efekty przedmiotowe przypisane są do efektów kierunkowych i efektów kształcenia z obszaru nauk społecznych. W sylabusach wskazano również, które treści programowe przedmiotu realizują konkretny efekt przedmiotowy. Przyjęte w tym zakresie rozwiązania umożliwia ocenę możliwości osiągnięcia celów i efektów kierunkowych poprzez realizację poszczególnych przedmiotów.

Jednostka prowadząca oceniany kierunek studiów opracowała matryce efektów kształcenia. Określają one przyporządkowanie efektów kierunkowych do przedmiotów oraz powiązania występujące pomiędzy efektami obszarowymi, kierunkowymi i przedmiotami. Matryce efektów kształcenia wskazują także na formy zajęć (wykład, ćwiczenia/laboratorium) służące do realizacji efektów określonych dla poszczególnych przedmiotów. Przyporządkowanie kierunkowych efektów kształcenia w matrycach nastąpiło bez określania siły powiązania efektów z formą zajęć przewidzianą dla danego przedmiotu. Matryce nie uwzględniają języka obcego, seminarium dyplomowego oraz praktyki zawodowej.

Plany studiów dla kierunku *zarządzanie* określają strukturę programu kształcenia mającą zapewnić realizację przyjętych efektów kształcenia. Plany te w szczególności określają treści programowe i formy realizacji poszczególnych przedmiotów. Rozwinięciem planów studiów są karty przedmiotów (sylabusy), które zawierają przedmiotowe efekty kształcenia oraz podają treści programowe i formy prowadzonych zajęć stosowane w realizacji założonych dla przedmiotu efektów kształcenia. Przedmiotowe efekty kształcenia sformułowane w sylabusach nie są podane w jednolitej formie.

Jedna z oferowanych specjalności („Rachunkowość i zarządzanie finansami”) zawiera efekty kształcenia, które nie są zgodne z kierunkiem studiów

W odniesieniu do części przedmiotów w ramach każdej kategorii nastąpiło ponumerowanie efektów, co czyni je odpowiednio przejrzystymi. Natomiast dla części przedmiotów efekt w ramach danej kategorii składa się z wielu sformułowań bez odpowiedniego rozdzielania i ponumerowania, co zmniejsza przejrzystość zapisu.

Zastrzeżenia budzi także niejednoznaczne przyporządkowanie efektów przedmiotowych do efektów kierunkowych. Nie są one podane w jednolitej, przejrzystej formie. Np. dla przedmiotu „Zarządzanie produkcją” przyjęto trzy efekty przedmiotowe w zakresie wiedzy, kolejno je numerując, a jako odniesienia do efektów kierunkowych podano bez powiązania z poszczególnymi efektami przedmiotowymi trzy efekty kierunkowe, w tym dwa identyczne. W zakresie umiejętności sformułowano także trzy efekty przedmiotowe i wskazano ich zbiorcze odniesienie do czterech efektów kierunkowych. Z kolei dla przedmiotu „Rachunek kosztów” efekty w zakresie wiedzy określono w ramach trzech poziomów, bez wyjaśnienia tej klasyfikacji.

Nie wszystkie efekty przedmiotowe mają właściwe odniesienia do efektów obszarowych. Np. dla przedmiotu „Mikroekonomia” jako efekty w zakresie wiedzy wskazano m.in. „rozpoznaje i interpretuje procesy ekonomiczne” oraz „umie formułować i rozwiązywać podstawowe problemy z zakresu mikroekonomii”. Efekty te odniesiono do efektu S1P_W03, którego treść wskazuje, że student „ma podstawową wiedzę o relacjach ...”, podczas gdy analiza przyczyn i przebiegu procesów jest przedmiotem efektu w zakresie umiejętności S1_U03. Przypadków takich błędów jest więcej.

Przyjmując praktyczny profil kształcenia na studiach pierwszego stopnia Uczelnia nie wskazała, w jaki sposób uwzględnia w programie kształcenia wymagania rynku pracy i organizacji zawodowych.

Uczelnia wskazuje, że w określaniu efektów kształcenia zaangażowani byli przedstawiciele pracodawców. Odbywało się to poprzez ich udział w pracach Rady Programowej Kierunku oraz Rady Programowo-Dydaktycznej. Udział przedstawicieli absolwentów w tych pracach był zbyt niski i w samych gremiach, o których mowa powyżej, zwracano uwagę na potrzebę większej obecności absolwentów w życiu Uczelni.

Na tej podstawie można stwierdzić, że kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia przyjęte dla ocenianego kierunku studiów nie we wszystkich przypadkach wykazują niezbędną spójność. W programie kształcenia na studiach pierwszego stopnia o profilu praktycznym nie uwzględniono w niezbędnym stopniu wymagań rynku pracy i organizacji zawodowych.

W macierzy efektów kształcenia opracowanej dla ocenianego kierunku studiów wskazano, w ramach, jakich przedmiotów realizowane są kierunkowe efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Każdy z kierunkowych efektów kształcenia w jednym z tych zakresów jest realizowany w ramach od kilku do kilkunastu przedmiotów. Uczelnia podając powiązania efektów kształcenia nie określiła przy tym, jak już wskazano powyżej, ich siły, chociaż zakres realizacji poszczególnych efektów w ramach danych przedmiotów jest niewątpliwie różny. Sylabusy przedmiotów wprowadzające przedmiotowe efekty kształcenia podają, jakie treści programowe służą ich realizacji. Są to typowe treści o charakterze ogólnoakademickim. Treści programowe są z reguły odpowiednio rozwinięte i dostosowane merytorycznie do efektów kształcenia. Brak jest sylabusu praktyki zawodowej, a tym samym nie określono dla niej efektów kształcenia. Praktyka zawodowa trwa przy tym krótko, co niewątpliwie nie pozwala na realizację założonych dla niej celów w aspekcie przyjęcia profilu praktycznego dla studiów pierwszego stopnia.

Informacje zawarte w macierzy efektów kształcenia oraz sylabusach przedmiotów pozwalają na sformułowanie oceny, że w odniesieniu do ocenianego kierunku studiów realizacja programu kształcenia umożliwiłaby osiągnięcie założonych ogólnych i specyficznych efektów kształcenia poprzez realizację celów i przedmiotowych efektów dla poszczególnych przedmiotów w aspekcie profilu ogólnoakademickiego. Jest to natomiast wątpliwe dla profilu praktycznego.

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem oceniającym ocenili spójność poszczególnych efektów bardzo pozytywnie. W ocenie studentów osiągnięcie założonych efektów umożliwi podjęcie studiów II stopnia.

Jednostka prowadząca oceniany kierunek studiów udostępnia kierunkowe efekty kształcenia do wglądu w Dziekanacie. Przedmiotowe efekty kształcenia zawarte są w sylabusach. Sylabusy opublikowane są w Wirtualnym Dziekanacie. Na tej podstawie należy stwierdzić, że Uczelnia zapewnia dostęp do założonych efektów kształcenia, chociaż w odniesieniu do efektów kierunkowych jest on ograniczony.

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym stwierdzili, że zrealizowanie szczegółowych celów i efektów przypisanych do danych przedmiotów umożliwi im finalnie osiągnięcie kierunkowych efektów kształcenia zarówno w obszarze wiedzy jak i umiejętności i kompetencji społecznych.

Efekty kształcenia – jak wspomniano wyżej - są dostępne dla studentów w dziekanacie oraz na stronach internetowych Uczelni. Studenci zainteresowani tym tematem nie mają problemów z dotarciem do tych dokumentów.

2.2).

Kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia dla studiów pierwszego stopnia na kierunku *zarządzanie* zostały sformułowane w sposób zrozumiały. Ich treści podano z wykorzystaniem terminologii przyjętej przy formułowaniu wzorcowych efektów kształcenia dla obszaru nauk społecznych. Kierunkowe efekty kształcenia przyjęte przez Uczelnię podane zostały w formie zestawień tabelarycznych systematyzujących efekty w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Realizacja kierunkowych efektów kształcenia w ramach programu studiów została wskazana w macierzy odniesienia efektów kierunkowych do poszczególnych przedmiotów. Istotne znaczenie dla opracowania systemu weryfikacji efektów kształcenia mają sylabusy. Wskazano w nich za pomocą jakich treści programowych i form zajęć realizowane są przyjęte dla danego przedmiotu cele i efekty kształcenia. Określono w oparciu o jakie warunki i formy następuje zaliczenie zajęć i przedmiotów. Na tej podstawie można stwierdzić, że efekty kształcenia zostały określone dla kierunku *zarządzanie* w sposób zrozumiały dla odbiorców informacji i pozwalają na stworzenia przejrzystego systemu ich weryfikacji.

Po przytoczeniu kilku przykładowych efektów zaczerpniętych z sylabusów studenci wyrazili opinię, że uczestnictwo w zajęciach umożliwia im zdobycie tychże efektów. Po przeanalizowaniu wraz ze studentami przykładowego sylabusa udostępnionego Zespołowi Oceniającemu, studenci stwierdzili, że umieszczone w nim efekty kształcenia sformułowane są w sposób zrozumiały. Uznali również, że sposoby zaliczenia pozwalają na ich weryfikację.

2.3)

System oceny efektów kształcenia opiera się na regulacjach zawartych w Regulaminie Studiów. Regulamin Studiów został przyjęty Uchwałą Senatu nr 1/2012 Wyższej Szkoły Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu z dnia 14.03.2012 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Studiów w Wyższej Szkole Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu. Należy jednak wskazać, że regulacje te nie stanowią właściwej podstawy do stworzenia systemu oceny efektów kształcenia opartych na Krajowych Ramach Kwalifikacji. W § 10 stwierdzono bowiem, że kształcenie studentów odbywa się według planów i programów nauczania zgodnie z obowiązującymi standardami kształcenia dla danego kierunku studiów. W Regulaminie stwierdzono dalej, że program nauczania to treści nauczania poszczególnych przedmiotów, dla których podstawę stanowią standardy kształcenia.

Stosowany w Uczelni system oceny osiągnięć studenta jest przejrzysty a informacje na jego temat są dostępne dla studentów. Regulamin nie stosuje jednak terminologii związanej z efektami kształcenia, lecz odwołuje się do standardów kształcenia.

Obowiązujący w Uczelni prowadzącej oceniany kierunek studiów system oceny postępów studentów w nauce przewiduje, że zajęcia kończą się zaliczeniem na ocenę bądź inną formą kontroli wiadomości, a wykłady egzaminami bądź inną formą kontroli

wiadomości (§ 11). Regulamin nie wprowadza, zatem kategorii efektów kształcenia i weryfikację osiągniętych efektów ogranicza do „wiadomości”.

Szczegółowe warunki i formy zaliczania zajęć i przedmiotów ustalają zgodnie z Regulaminem Studiów prowadzący poszczególne przedmioty. Informacje na ten temat są zawarte w sylabusach przedmiotów.

Wydział stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia i możliwości weryfikacji zakładanych celów. System ten ma swoje odzwierciedlenie w sylabusach, gdzie studenci znajdują najpotrzebniejsze informacje: m.in., jakie treści przedmiotu na dany efekt się składają i jakie są warunki zaliczenia. Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym bardzo przychylnie wypowiadali na temat działania tego systemu. System ten jest powszechnie dostępny zarówno w formie papierowej w gablotach i Dziekanacie, jak i elektronicznej na stronie internetowej.

System obejmuje wszystkie kategorie efektów kształcenia i przewiduje dla nich sposoby weryfikacji. Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym również potwierdzili, że system oceny efektów kształcenia uwzględnia w ich ocenie możliwość zmierzenia stopnia osiągnięcia efektów we wszystkich trzech obszarach.

Stosowany w Uczelni prowadzącej oceniany kierunek studiów system weryfikacji osiągnięć studenta obejmuje wszystkie etapy procesu kształcenia, do których należą: realizacja przedmiotów ujętych w planie studiów, semestry i całe studia. Okresem zaliczeniowym zgodnie z Regulaminem Studiów jest semestr. Dla uzyskania jego zaliczenia niezbędne jest zaliczenie ujętych w planie studiów przedmiotów i uzyskanie wymaganej liczby punktów ECTS.

Zgodnie z obowiązującą organizacją studiów, student przystępuje do zaliczeń i egzaminów w sesji. Jej harmonogram podawany jest do wiadomości na tablicach ogłoszeń i w Internecie. Zaliczenia i egzaminy odbywają się w trybie zwykłym i poprawkowym. W przypadku zastrzeżeń, co do obiektywizmu przeprowadzenia zaliczenia bądź egzaminu student ma prawo wystąpić z wnioskiem o zaliczenie bądź egzamin w trybie komisyjnym. W uzasadnionych wypadkach student może uzyskać wpis warunkowy na kolejny semestr.

W sylabusach przedmiotów określone zostały warunki i formy zaliczenia poszczególnych przedmiotów. Jako warunki zaliczenia zajęć podawane są najczęściej: frekwencja na zajęciach, aktywność w dyskusji, wykonanie projektu indywidualnego bądź zbiorowego, sprawdzian praktyczny, analiza przypadków. Natomiast jako formy zaliczenia przedmiotów stosuje się: zaliczenie pisemne, egzamin pisemny bez najczęściej bliższego określenia ich rodzajów. Należy jednak zauważyć, że występują pewne braki i błędy w tym zakresie – np. dla przedmiotu „Zarządzanie produkcją” składającego się z wykładu i ćwiczeń w sylabusie przedmiotu podano jedynie warunki i formy zaliczenia wykładu. Jako warunki zaliczenia wykładu podano przy tym, frekwencję na nim, a jako formę zaliczenia pozytywną odpowiedź na dwa pytania. Dla przedmiotu „Strategia marketingowa przedsiębiorstwa” określenia formy zaliczenia zarówno wykładu, jak i ćwiczeń są sformułowane bardzo ogólnie, jako zaliczenie z oceną. Rodzaje stosowanych form zaliczania przedmiotów są raczej mało zróżnicowane, ale z reguły odpowiednio dobrane do ich charakteru. Pozwalają one na właściwą weryfikację wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych określonych w przedmiotowych efektach kształcenia dla poszczególnych przedmiotów.

Proces dyplomowania oparty jest na regulacjach zawartych w Regulaminie Studiów. Obowiązek przygotowania pracy dyplomowej na studiach pierwszego i drugiego stopnia został wprowadzony przez Zarządzenie Nr 1/2013 Dziekana Wydziału Zarządzania i Wydziału Turystyki w Wyższej Szkole Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu z dnia 27 czerwca 2013 r. w sprawie egzaminów dyplomowych na studiach pierwszego i drugiego stopnia i wszedł w życie od roku akademickiego 2013/2014. Regulacje zawarte w Regulaminie studiów przewidują, że praca dyplomowa jest przygotowywana pod kierunkiem promotora. Promotorem i recenzentem może być nauczyciel akademicki z tytułem naukowym bądź stopniem naukowym. Oceny pracy dyplomowej dokonuje jej promotor oraz recenzent.

Regulamin nie określa, kto powołuje recenzenta i jakie kryteria merytoryczne musi on spełniać.

Ostatnim elementem studiów jest złożenie egzaminu dyplomowego. Dopuszczenie do tego egzaminu wymaga w szczególności uzyskania zaliczeń wszystkich przedmiotów i praktyk oraz złożenia wszystkich egzaminów przewidzianych planem studiów, uzyskania wymaganej liczby punktów ECTS, uzyskania pozytywnej oceny pracy dyplomowej. Egzamin dyplomowy odbywa się przed komisją powoływaną przez dziekana Wydziału prowadzącego kierunek studiów. W skład tej komisji wchodzi: przewodniczący, promotor i recenzent. Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym. Ostateczna ocena ze studiów obliczana jest jako suma średnich ocen ze studiów z wagą 0,6, z egzaminu dyplomowego (waga 0,2) oraz z pracy dyplomowej (waga 0,2).

Ogólne regulacje dotyczące procesu dyplomowania zawarte są w Regulaminie Studiów. Regulamin odsyła w tym zakresie do szczegółowych wytycznych określanych zarządzeniem Dziekana. Zarządzenie Nr 1/2013 Dziekana Wydziału Zarządzania i Wydziału Turystyki w Wyższej Szkole Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu z dnia 27 czerwca 2013 r. w sprawie egzaminów dyplomowych na studiach pierwszego i drugiego stopnia. Zarządzenie to określa nie tylko kwestie związane egzaminem dyplomowym, ale także proces dyplomowania. Załączniki do Zarządzenia zawierają wymagania formalne dotyczące prac i wzory ich dotyczące. Regulacje te są szczegółowe i prawidłowo określają zasady i przebieg procesu dyplomowania.

Na tej podstawie należy stwierdzić, że stosowany na Wydziale Turystyki system weryfikacji efektów kształcenia stwarza możliwość zmierzenia i oceny tych efektów na wszystkich jego etapach. Oparty jest on na prawidłowych zasadach i procedurach.

Dokumentacja toku studiów związana z potwierdzeniem uzyskania przez studenta zakładanych efektów kształcenia i kwalifikacji, tj. protokoły egzaminacyjne, karty okresowych osiągnięć studenta prowadzona jest prawidłowo.

Natomiast w suplementach do dyplomu wskazane jest:

- w pkt. II - Informacje o dyplomie ust. 4 i 5 – Nazwa i status Uczelni – uzupełnienie zapisu „uczelnia niepubliczna” o „niepubliczna uczelnia zawodowa”.
- w pkt. IV – Informacje o treści studiów i osiągniętych wynikach - uzupełnienie wpisów, tj. ocenę pracy dyplomowej.

Przechowywanie efektów kształcenia. W Wyższej Szkole Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu obowiązuje Zarządzenie nr 13e/2013 Rektora z dnia 23 września 2013 r. w sprawie wprowadzenia nowego tekstu instrukcji kancelaryjnej i jednolitego rzeczowego wykazu akt oraz Zarządzenie nr 13f/2013 z dnia 23 września 2013 r. w sprawie wprowadzenia Instrukcji archiwalnej dotyczącej organizacji oraz zasad postępowania z dokumentacją w Archiwum Wyższej Szkoły Zarządzania „Edukacja”, których celem jest ustalenie zasad postępowania, mających zapewnić sprawne i szybkie wykonywane czynności kancelaryjnych. W instrukcji tej określono zasady przechowywania i postępowania z aktami w toku bieżącej pracy w komórkach organizacyjnych oraz tryb przekazywania do Archiwum Uczelni. Przepisy te obowiązują również na Wydziale Turystyki w Kłodzku.

Po upływie okresu przechowywania, akta przekazywane są do archiwum uczelnianego na podstawie spisu zdawczo-odbiorczego

Efekty kształcenia są przechowywane u prowadzących poszczególne przedmioty nauczycieli akademickich. Wskazane jest określenie zasad archiwizowania dokumentacji potwierdzającej uzyskanie przez studentów zakładanych efektów kształcenia oraz ustalenie okresu ich przechowywania.

Regulacje dotyczące oceny osiągnięć studentów określone zostały w Regulaminie Studiów oraz w sylabusach przedmiotów. Zapewnia to niezbędną standaryzację wymagań stosowanych w odniesieniu do wszystkich studentów. Zgodnie z Regulaminem studiów w Uczelni stosowana jest poszerzona skala ocen od 2,0 do 5,5. Ta ostatnia ocena (celująca)

wystawiana jest dla podkreślenia szczególnie wysokiej wiedzy studenta. Oceny z każdego zaliczenia i egzaminu wpisywane są do karty osiągnięć studenta. Prowadzący zajęcia zobowiązany jest podać wynik kolokwium w ciągu 14 dni od jego przeprowadzenia. Student ma prawo uzyskać od osoby wystawiającej ocenę ustne jej uzasadnienie. W przypadku pracy pisemnej prowadzący przedmiot na prośbę studenta ma obowiązek udostępnić ją do wglądu. Sylabusy przedmiotów określają warunki zaliczenia zajęć oraz formy zaliczenia przedmiotu. Można, zatem stwierdzić, że stosowane w Uczelni rozwiązania pozwalają na odpowiednią standaryzację wymagań oraz zapewnienie przejrzystości i obiektywizmu formułowania ocen.

Wydział prowadzący oceniany kierunek studiów określił rozmiary odsiewu studentów w podziale na dwie jego przyczyny: rezygnacje oraz skreślenia. W obydwu przypadkach stosunkowo najwyższy był odsiew na pierwszym roku studiów. W roku akademickim 2012/2013 ze studiów pierwszego stopnia na pierwszym roku na kierunku *zarządzanie* prowadzonych na Wydziale Turystyki zrezygnowało 3,77 % studentów a skreślonych zostało 5,66 %. Na kolejnych latach studiów odsiew wynosił odpowiednio 2,82 % i 1,35 % w wyniku rezygnacji oraz 11,27 % i 1,55 % w wyniku skreślenia. Odsiew był, zatem poza jednym rocznikiem niewielki i spadł w stosunku do lat poprzednich, gdy kształtował się na poziomie 13-15 % dla wszystkich roczników łącznie. Jako przyczyny odsiewu uczelnia wskazuje trudności finansowe studentów, brak postępów w nauce, a w szczególności trudności z zaliczaniem przedmiotów ścisłych.

Odsiew na pierwszym roku studiów tłumaczyć należy przede wszystkim brakiem zdecydowania ze strony samych studentów. Obowiązujące rozwiązania, umożliwiające składanie dokumentów przez maturzystów na kilku uczelniach, skutkują pewnym opóźnieniem decyzji z ich strony, która często nie jest podejmowana przed rozpoczęciem roku akademickiego, ale dopiero w pierwszych jego miesiącach; osoby takie są zaewidencjonowane jako studenci. Kolejnym powodem są problemy z przedstawieniem się pewnej grupy osób ze sposobu uczenia się charakterystycznego dla niższych szczebli kształcenia, na system studiowania. W przypadku wyższych lat studiów najczęstsze powody skreśleń to: niezaliczenie semestru z uwagi na niezdane egzaminy, jak też różne zdarzenia losowe (przewlekłe choroby, rehabilitacja, kalectwo, zmiana miejsca zamieszkania itp.). Jeszcze inne przyczyny odsiewu występują na ostatnim semestrze. Z reguły są one związane z faktem niezłożenia w obowiązującym terminie pracy dyplomowej. Nierzadko powodem bywa też niemożność pogodzenia przygotowania pracy dyplomowej z zatrudnieniem, które na tym etapie staje się wręcz regułą. W większości powyższych przypadków istnieje możliwość przywrócenia na studia w oparciu o złożone stosowne podanie, będące podstawą do podjęcia decyzji przez dziekana bądź rektora. Może się to wiązać z uzupełnieniem różnic programowych i dodatkowymi opłatami.

Zasady dotyczące oceniania studentów są określone formalnie w kartach poszczególnych przedmiotów oraz zajęć przygotowywanych przez nauczycieli akademickich. Warunkiem zaliczenia jest spełnienie wszystkich wymagań określonych w regulaminie, tj. m. in.: zaliczenie zajęć, zdanie egzaminów.

Informacje o systemie oceny określone w Regulaminie Studiów oraz sylabusach przedmiotów dostępne są dla studentów poprzez Wirtualny dziekanat. Studenci dodatkowo informowani są przez pracowników prowadzących zajęcia o szczegółowych wymaganiach związanych z danym przedmiotem i sposobach ich realizacji. Wyniki zaliczeń i egzaminów podawane są do wiadomości studentów w formie zamieszczenia ich na indywidualnym koncie internetowym studenta. Dokumentowanie przebiegu studiów dokonywane jest w kartach osiągnięć studentów, indeksach i protokole. Rozwiązania takie zapewniają studentom ocenianego kierunku studiów dostęp do informacji na temat wymogów związanych z oceną realizacji przez nich efektów kształcenia oraz ich osiągnięć w procesie kształcenia.

Jednostka nie prowadzi kształcenia na odległość. Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym nie są zainteresowani tą formą, gdyż doceniają możliwość bezpośredniego kontaktu z nauczycielami akademickimi.

2.4)

W Uczelni podjęte zostały badania losów absolwentów. W 2014 r. przeprowadzone zostały badania pilotażowe dla rocznika 2010/2011. Badania prowadzone były w oparciu o metodę CAWI przy wsparciu stworzonej dla potrzeb badania losów absolwentów platformy informatycznej. Przedmiotem badań są w szczególności warunki kształcenia w Uczelni, ocena jakości kształcenia, analiza luz w zakresie oczekiwań pracodawców i możliwości nabycia kompetencji w trakcie studiowania, kariery zawodowe absolwentów. Wartościowym elementem jest możliwość porównania swojej pozycji przez ankietowanego na tle innych osób udzielających odpowiedzi. Przygotowany został obszerny raport z badań, ale ze względów metodycznych niezbędne jest ponowne przeprowadzenie badań dla potwierdzenia ich wiarygodności. Obecnie zatem nie można jeszcze mówić o szerszym wykorzystaniu badań losów absolwentów do doskonalenia procesu kształcenia.

Biuro Karier WSZ „Edukacja” w 2013 roku podjęło badanie losów absolwentów. Jest to działanie pilotażowe, którego głównym założeniem jest lepsze dopasowanie oferty Uczelni do potrzeb studentów oraz pracodawców. Obejmuje ono przeprowadzenie badań ankietowych wśród absolwentów WSZ w dwóch okresach. Pierwsze badanie odbywa się bezpośrednio po zakończeniu studiów, drugie zaś odbędzie się w okresie ok. 1-2 lat od ich ukończenia. W ankiecie przesłanej zaraz po zakończeniu studiów absolwenci są pytani w głównej mierze o oczekiwania względem przyszłej pracy, ocenę jakości kształcenia, aktywność w trakcie studiów oraz o wsparcie, jakie uzyskali w ich trakcie. Druga ankieta dotyczy realizowanych przez absolwentów obowiązków zawodowych, zajmowanego stanowiska, zgodności rozwoju kariery zawodowej z oczekiwaniami oraz oceny kształcenia z punktu widzenia osoby, która posiada już doświadczenia zawodowe. Pozyskane informacje zdaniem władz pozwolą na określenie, jakie działania podejmowane przez studentów są najbardziej efektywne z punktu widzenia rozwoju kariery zawodowej oraz jakiego wsparcia powinna udzielać Uczelnia, zarówno podczas studiów, jak i po ich zakończeniu, by lepiej przygotować absolwentów do podjęcia pracy. głównych kierunków rozwoju kariery zawodowej osób, które wybrały podobną ścieżkę kształcenia. W oparciu o badania wstępne Rada Wydziału Turystyki w Kłodzku otrzymała syntetyczną informację o losach absolwentów, jednak badanie to zostanie powtórzone, aby lepiej dopasować narzędzie do potrzeb.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Uwagi ogólne dotyczące prac dyplomowych:

1. Duża część prac tematów prac dyplomowych nie jest zgodna z kierunkiem studiów. Taka sytuacja stwierdzono w pięciu na dziewięć sprawdzonych prac. Prace niezgodne z ocenianym kierunkiem studiów dotyczą przede wszystkim kierunku *zarządzanie*.
2. Identyfikuje się tematy prac dyplomowych, które są sformułowane zbyt ogólnie bądź obszernie – np. Bankowość elektroniczna, System emerytalny w Polsce.
3. Poziom prac jest zróżnicowany, identyfikuje się prace o stanowczo niskim poziomie merytorycznym i metodologicznym, mające charakter opisowy, w pracach brak wniosków czy zaleceń praktycznych wynikających z przeprowadzonych badań.
4. Recenzje prac najczęściej sprowadzające się do ogólnych uwag, zawierają opisowe elementy wartościujące. Przeważają oceny oparte na zakreślaniu opcji odpowiedzi. Identyfikuje się prace o zawyżonych ocenach.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego - ocena: *znacząco*

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

2.1) Kierunkowe, specjalnościowe i przedmiotowe efekty kształcenia zostały opracowane zgodnie z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego. Odpowiadają one poziomowi kwalifikacji i profilowi kształcenia przyjętymi w ramach ocenianego kierunku studiów oraz koncepcji rozwoju kierunku opracowanej przez Uczelnię w ograniczonym zakresie, ze względu na zbyt niski stopień „upraktycznienia” (brak w programie studiów efektów kształcenia i sylabusu praktyki zawodowej, czas trwania praktyki to 90 godzin, brak modułu praktycznego). Realizacja programu kształcenia umożliwia osiągnięcie założonych ogólnych i przedmiotowych efektów kształcenia poprzez realizację celów i przedmiotowych efektów dla poszczególnych przedmiotów, jednakże nie w aspekcie praktycznym.

2.2) Efekty kształcenia zostały określone dla ocenianego kierunku w sposób zrozumiały dla odbiorców informacji i pozwalają na stworzenia przejrzystego systemu ich weryfikacji.

2.3) Stosowany w Uczelni system oceny osiągnięć studenta jest przejrzysty a informacje na jego temat są dostępne dla studentów. Regulamin nie stosuje jednak terminologii związanej z efektami kształcenia, lecz odwołuje się do standardów kształcenia. Uczelnia zapewnia studentom niezbędny dostęp do informacji na temat wymogów związanych z oceną realizacji przez nich efektów kształcenia oraz ich osiągnięć w procesie kształcenia. Stosowane w Uczelni rozwiązania pozwalają na odpowiednią standaryzację wymagań oraz zapewnienie przejrzystości i obiektywizmu formułowania ocen.

2.4) Uczelnia rozpoczęła monitorowanie losów absolwentów, ale wstępny etap prowadzonych działań nie pozwala jeszcze na ich szersze wykorzystywanie do doskonalenia jakości kształcenia.

Ocena prac dyplomowych wskazuje, że duża ich część nie jest zgodna z ocenianym kierunkiem studiów. Identyfikuje się także prace o stanowczo zbyt niskim poziomie merytorycznym i metodologicznym.

Kryterium 3. Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

3.1)

Na mocy Uchwały nr 1/2012 z dnia 29 czerwca 2012 r. Rada Wydziału Turystyki zatwierdziła plany studiów (*od semestru zimowego*) w roku akademickim 2012/2013, w tym dla ocenianego kierunku *zarządzanie*. Zwraca się uwagę na fakt, iż uchwała ta dotyczy całego roku akademickiego, nie tylko semestru zimowego jak to wynika z tytułu uchwały, a także niewłaściwa jest nazwa Rady Wydziału, tj. Rada Wydziału Turystyki, a nie jak powinno być Rada Wydziału Turystyki w Kłodzku.

Natomiast Uchwałą nr 2/2013 z dnia 10 maja 2013 r. Rada Wydziału Turystyki zatwierdziła plany studiów i programy kształcenia na studiach pierwszego stopnia realizowane od roku akademickiego 2013/2014 dla ocenianego kierunku studiów.

W czasie wizytacji przedstawiono protokoły z posiedzeń Senatu oraz Rady Wydziału w czasie, których były zatwierdzone zostały wymienione wyżej dokumenty. W posiedzeniach nie uczestniczyli interesariusze zewnętrzni.

Plan i program kształcenia dla studiów realizowanych od roku akademickiego 2013/2014 przyjęty, cytowaną wyżej, Uchwałą nr 2/2013 Rady Wydziału Turystyki w Kłodzku Wyższej Szkoły Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu z dnia 10 maja 2013 r. w dotyczący programu kształcenia dla studiów pierwszego stopnia posiada strukturę przedmiotów i zawartość treści typową dla programów o profilu ogólnoakademickim. Jedynym jego elementem związanym z praktyką jest praktyka zawodowa w wymiarze 3

tygodni. Uczelnia nie określiła sylabusu dla tego przedmiotu. Dominującymi formami realizacji zajęć są wykłady. W związku z tym nie jest możliwe osiągnięcie celów i efektów kształcenia przyjętych dla profilu praktycznego.

Plany studiów na kierunku *zarządzanie* prowadzonych na Wydziale Turystyki w Kłodzku Wyższej Szkoły Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu przyjmowane są dla tzw. ciągów. Odnoszą się one do studiów rozpoczynających się w kolejnych latach. Na Wydziale prowadzone są wyłącznie studia niestacjonarne.

Niestacjonarne studia pierwszego stopnia realizowane według planów obowiązujących w latach 2011-2013 (ciąg TZG) prowadzone były w ramach 6 semestrów i obejmowały łączną liczbę 1217 godzin zajęć dydaktycznych. Plan ten obejmował wszystkie przedmioty kształcenia ogólnego, podstawowego i kierunkowego przewidziane w standardach kształcenia. W ramach tego planu realizowany był wymiar godzin dla grup przedmiotów oraz poszczególnych przedmiotów określony w standardach kształcenia. Oferowanych było 5 specjalności (Psychologia w zarządzaniu, Rachunkowość i zarządzanie finansami, Logistyka w zarządzaniu, Zarządzanie zasobami ludzkimi oraz Zarządzanie przedsiębiorstwem), każda w wymiarze 144 godzin zajęć. Na zajęcia w formie ćwiczeń (w tym język obcy i praktykę zawodową) przeznaczono było 45 % ogólnej liczby godzin. Praktyka specjalizacyjna realizowana była w wymiarze 90 godzin. Studenci uzyskiwali 180 punktów ECTS. Program ten spełniał wymagania określone w standardach kształcenia.

Studia pierwszego stopnia prowadzone według planów obowiązujących od roku akademickiego 2012/2013 do 2014/2015 (ciąg THZ) trwają 6 semestrów. Łączna liczba godzin realizowanych z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego realizowana na studiach niestacjonarnych wynosi 1211. Zawierają one niezbędne dla ocenianego kierunku studiów przedmioty kształcenia ogólnego, jak język obcy (120 godzin), Technologie informacyjne (30), Psychologię i Socjologię (po 30), przedmioty kształcenia podstawowego w odpowiednim wymiarze czasowym: Matematyka (45), Mikroekonomia (45), Podstawy zarządzania (60), Nauki o organizacji (45), Finanse (30), Prawo (30), Statystyka opisowa (45). Program kształcenia ujmuje także wszystkie przyjęte dla ocenianego kierunku kształcenia treści kierunkowe w odpowiednim wymiarze czasowym. Przedmioty do wyboru realizowane są w wymiarze 150 godzin. Są to przedmioty z zakresu zarządzania, psychologii, finansów a wybór dotyczy jednego z pary dwóch przedmiotów. Praktyka zawodowa realizowana jest w wymiarze 90 godzin. Taki wymiar praktyki – jak już sygnalizowano powyżej - jest zbyt niski biorąc pod uwagę praktyczny profil kształcenia. Na seminarium dyplomowe przewidzianych jest 15 godzin (po 9 i 6 godzin w dwóch ostatnich semestrach), co należy uznać za zbyt małą liczbę godzin kontaktowych.

Na studiach pierwszego stopnia oferowanych jest pięć specjalności: Psychologia w zarządzaniu, Rachunkowość i zarządzanie finansami, Logistyka w zarządzaniu, Zarządzanie zasobami ludzkimi oraz Zarządzanie przedsiębiorstwem. Wymiar godzin wynosi dla każdej specjalności 144. Każda składa się z 6 przedmiotów, z których na każdy przeznaczone są 24 godziny zajęć, po 9 na wykład i 15 na ćwiczenia. Poza specjalnością Rachunkowość i zarządzanie finansami, która obejmuje typowe przedmioty z zakresu finansów, pozostałe są zgodne z kierunkiem studiów *zarządzanie*. Zgodnie z wyborem studentów obecnie realizowane są dwie specjalności: Rachunkowość i zarządzanie finansami oraz Zarządzanie zasobami ludzkimi.

Na studiach pierwszego stopnia realizowanych w ramach ciągu TZH 50% zajęć przypada na wykłady, a druga połowa, w tym język obcy i praktyka zawodowa, zaliczonych jest do formy ćwiczeń. Odliczając te dwa elementy procesu kształcenia w sposób oczywisty wykazane jako ćwiczenia, na wykłady przypada aż 2/3 ogólnego wymiaru godzin. Wykład jest jedyną formą zajęć w szczególności z takich przedmiotów, jak: Prawo, Marketing, Zarządzanie zasobami ludzkimi, Finanse, Zarządzanie jakością, Zachowania organizacyjne. Dla kilku przedmiotów udział wykładów w strukturze godzin jest przeważający, jak np. Nauka o organizacji, Mikroekonomia, Badania marketingowe. Budzi to wątpliwości, co do

możliwości realizacji efektów kształcenia w zakresie umiejętności założonych dla tych przedmiotów, biorąc pod uwagę, że dla ocenianego kierunku studiów przyjęto praktyczny profil kształcenia.

W sylabusach przedmiotów nie zostały określone metody dydaktyczne służące do realizacji założonych celów i efektów kształcenia.

Na przedmioty do wyboru obejmujące język obcy, wykłady do wyboru, przedmioty specjalnościowe oraz seminarium dyplomowe przypada 60 punktów ECTS, tj. 33 % ogólnej ich sumy. Oznacza to spełnienie wymagań w tym zakresie.

Plany studiów na kierunku *zarządzanie* w ramach ciągu TZI na lata 2013-2016 zostały przyjęte Uchwałą Rady Wydziału Turystyki nr 2/2013 z dnia 10.05.2013 r. Mają one identyczny wymiar godzin i strukturę przedmiotów do omówionej powyżej dla ciągu TZH.

Na ocenianym kierunku studiów nie jest prowadzone kształcenie na odległość. Czas trwania studiów pierwszego stopnia i wymiar godzin, zarówno łączny, jak i dla poszczególnych przedmiotów i ich grup należy uznać za prawidłowy, poza praktyką zawodową. Natomiast udział zajęć realizowanych w ramach wykładów jest zdecydowanie zbyt duży z punktu widzenia możliwości osiągnięcia efektów kształcenia z zakresu umiejętności. Jedna z oferowanych specjalności (Rachunkowość i zarządzanie finansami), biorąc pod uwagę treści programowe, nie jest zgodna z kierunkiem studiów. Brak jest określenia metod dydaktycznych stosowanych w ramach zajęć. Wymiar praktyki zawodowej jest zbyt niski dla profilu praktycznego. Nie ma przesłanek do zaliczenia go do programu o profilu praktycznym.

W ocenie studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym czas trwania kształcenia, dobór treści oraz formy zajęć dydaktycznych umożliwiają im osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

Obowiązujący w WSZ „Edukacja” system punktacji ECTS został wprowadzony Zarządzeniem Rektora nr 29/2012 z dnia 3 grudnia 2012 r. Oparty on jest na podstawowej zasadzie ustalenia liczby punktów dla poszczególnych przedmiotów na podstawie nakładu pracy studenta niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Przyjęto, że jeden punkt ECTS odpowiada efektom kształcenia, których uzyskanie wymaga od przeciętnego studenta 25-30 godzin pracy.

Program kształcenia dla studiów pierwszego stopnia przewiduje, że wymagana do ukończenia studiów liczba punktów ECTS wynosi 180. Liczba punktów ECTS niezbędna do osiągnięcia w roku akademickim wynosi 60, a w semestrze 30. Przypisywanie punktów ECTS do poszczególnych przedmiotów oparte jest na następujących zasadach:

- za przedmiot kończący się zaliczeniem przyznawany jest co najmniej 1 punkt ECTS, a za przedmiot kończący się egzaminem co najmniej 2 punkty,
- za lektoraty prowadzące do uzyskania poziomu biegłości z języka obcego B2 przyznaje się 5-7 punktów, a za uzyskanie biegłości B2+ dodatkowo 3 punkty,
- za 30-godzinne zajęcia seminaryjne przyznawane jest 10 punktów,
- za przygotowanie do egzaminu dyplomowego i przygotowanie pracy dyplomowej na studiach pierwszego stopnia student otrzymuje 10 punktów, a za przygotowanie do egzaminu dyplomowego i przygotowanie pracy dyplomowej na studiach drugiego stopnia 20 punktów,
- za 25-30 godzin praktyki zawodowej lub stażu student otrzymuje 1 punkt ECTS.

System ten nie jest jednak w pełni stosowany w odniesieniu do ocenianego kierunku studiów, gdyż ich plan przewiduje za praktykę zawodową 5 punktów, a za 15 godzinne seminarium dyplomowe 1 punkt ECTS.

Szkoła nie przedstawiła ponadto kalkulacji nakładu pracy i czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. W sylabusach przedmiotów jako obciążenia pracą studenta ujęte są jedynie godziny zajęć realizowanych z bezpośrednim udziałem nauczyciela.

Należy stwierdzić, że system punktacji ECTS stosowany w WSZ „Edukacja” jest zgodny z przepisami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14.09.2011 r. w sprawie warunków i trybu przenoszenia zajęć realizowanych przez studenta. Jego analiza wskazuje jednak, że nie jest w pełni stosowany w odniesieniu do ocenianego kierunku studiów.

Plany studiów w ramach poszczególnych ciągów mają taki sam rozkład czasowy realizowanych przedmiotów. Na studiach pierwszego stopnia w trakcie trzech pierwszych semestrów realizowane są przedmioty podstawowe i kierunkowe, z przewagą tych pierwszych na pierwszym roku studiów. Nauka języka obcego prowadzona jest w semestrach 2-5. Technologia informacyjna realizowana jest w semestrze pierwszym. Przedmioty do wyboru rozpoczynają się od semestru czwartego i realizowane są do końca studiów. Od czwartego semestru rozpoczyna się kształcenie w ramach specjalności. Seminarium dyplomowe trwa przez ostatnie dwa semestry, Praktyka zawodowa przewidziana jest na semestr szósty, a więc stosunkowo późno z punktu widzenia możliwości wykorzystania wiedzy praktycznej w trakcie studiów. Następstwo poszczególnych przedmiotów powiązanych ze sobą jest właściwe. Taka sekwencja przedmiotów ujęta w planach studiów jest prawidłowa.

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym stwierdzili, że sekwencja danych przedmiotów, a co za tym idzie modułów jest prawidłowa, gdyż na początku kształcenia uczą się podstaw danej dziedziny, a w miarę zaliczeń następnych semestrów ich wiedza jest rozbudowywana o nowe zagadnienia.

Program studiów pierwszego stopnia na kierunku *zarządzanie* uwzględnia praktykę zawodową w wymiarze 3 tygodni (90 godzin). Student może udać się na praktykę po czwartym semestrze, a musi ją rozliczyć do końca 6 semestru. Zasady odbywania praktyk zostały określone w Regulaminie Studenckich Praktyk Zawodowych wprowadzonym Zarządzeniem nr 13a/2013 Rektora WSZ „Edukacja” z dnia 23.09.2013 r. w sprawie Szczegółowego Regulaminu Studenckich Praktyk Zawodowych. Dodatkowo dla kierunku *zarządzanie* przyjęty został Zarządzeniem nr 14a/2013 Rektora Ramowy i szczegółowy program praktyk określający jej cele ogólne i szczegółowe.

Regulamin Praktyk jako cele praktyk określa: przygotowanie do pełnienia roli zawodowej, potwierdzenie i rozwój kompetencji zawodowych, zapoznanie się z organizacją pracy w podmiocie przyjmującym na praktykę, nabycie i rozwój umiejętności związanych z kierunkiem studiów, kształtowanie kompetencji etycznych, zawodowych i społecznych. Tak określone cele praktyk są prawidłowe i dostosowane do kierunku studiów.

Za organizację praktyk zawodowych na wydziale odpowiada Dziekan. Natomiast nadzór dydaktyczny nad praktykami sprawuje powołany przez niego opiekun praktyk. Studenci mogą samodzielnie poszukiwać miejsca praktyki bądź skorzystać z pomocy Uczelni w tym zakresie. Student odbywa praktykę na podstawie umowy zawieranej przez uczelnię z podmiotem przyjmującym go na praktykę. Praktyki mogą odbywać się w okresie wakacyjnym bądź w trakcie semestru, jeżeli nie kolidują z realizacją zajęć dydaktycznych. Możliwość odbywania praktyk w trakcie semestru odnosi się w szczególności do studentów studiów niestacjonarnych. Studenci mogą ubiegać się o zaliczenie wykonywanej pracy jako praktyki zawodowej pod warunkiem zgodności pracy z programem praktyk. Student składa sprawozdanie z odbytej praktyki i opinię opiekuna praktyki na formularzu opracowanym przez Uczelnię w formie Karty Oceny Praktykanta.

W ostatnich trzech latach praktyki zawodowe odbywało 23-36% studentów. Pozostali uzyskiwali zaliczenie praktyki na podstawie wykonywanej pracy zawodowej. Dokumentacja praktyk zawarta w teczkach osobowych studentów jest kompletna.

Na podstawie powyższej analizy można stwierdzić, że praktyki zawodowe na studiach pierwszego stopnia zostały włączone do programu kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Ich wymiar jest jednak zbyt mały dla przyjętego praktycznego profilu kształcenia i tym samym nie gwarantuje pełnej realizacji założonych efektów kształcenia. Termin realizacji

oraz doboru miejsc, w których się odbywają praktyki nie budzi zastrzeżeń. System kontroli i zaliczania praktyk uwzględnia możliwość nabycia przez studenta umiejętności praktycznych.

Praktyki zawodowe są obowiązkowym elementem programu kształcenia studentów I stopnia studiów na kierunku *zarządzanie*. Mają one służyć poszerzaniu zdobytej w trakcie studiów wiedzy studenta i umiejętności jej wykorzystania w praktyce. Celem ich jest również wykształcenie określonych postaw społecznych, takich jak rzetelność, umiejętność pracy w zespole, świadomość obowiązków wynikających z powierzonych mu zadań. Student może odbywać praktykę w kraju lub za granicą. Jest on zobowiązany do sporządzenia raportu z przebiegu praktyki i przedstawienia go nauczycielowi akademickiemu, wyznaczonemu przez Kierownika Katedry, będącego opiekunem praktyki na danej specjalności, odpowiedzialnym za jej zaliczenie. Na wniosek studenta zaliczenie praktyki może nastąpić na podstawie udokumentowania przez niego pracy zawodowej. Miejsce odbywania praktyki może zostać przez studenta znalezione samodzielnie lub też może on skorzystać z ofert udostępnianych przez Biuro Karier WSZ „Edukacja”.

Zgodnie z Regulaminem Praktyk Studenckich praktyka może być odbywana w wybranym przez studenta podmiocie gospodarczym lub instytucji, w kraju lub za granicą, której profil działania umożliwia studentowi zrealizowanie efektów kierunkowych. Merytoryczny nadzór ze strony Uczelni nad odbywanymi praktykami przez studentów Zarządzania sprawuje opiekun praktyk, którym jest wyznaczony przez Kierownika Katedry nauczyciel akademicki. Do obowiązków opiekuna praktyki należy: akceptacja wybranego przez studenta podmiotu gospodarczego lub instytucji - miejsca praktyki, zatwierdzenie programu praktyki, uzgodnionego pomiędzy stronami umowy o organizację praktyki studenckiej, rozliczenie studenta z realizacji programu praktyki oraz dokonanie odpowiedniego wpisu do indeksu – po dostarczeniu przez studenta stosownego raportu z przebiegu praktyki. Praktyka zawodowa odbywana jest na podstawie umowy zawieranej pomiędzy Uczelnią, organizatorem praktyki oraz studentem. Warunkiem zaliczenia praktyki jest złożenie przez studenta raportu opisującego przebieg praktyki i realizowane zadania. Raport powinien być potwierdzony przez bezpośredniego przełożonego nadzorującego praktykę ze strony organizatora praktyki.

Wpis do indeksu, oznaczający zaliczenie praktyki, jest równoznaczny z osiągnięciem przez studenta efektów kształcenia określonych w karcie przedmiotu (opracowanej dla każdej specjalizacji), w stopniu, co najmniej dostatecznym. Zgodnie z obowiązującymi warunkami, zaliczenie praktyki zawodowej, podobnie jak seminarium dyplomowego, nie wymaga uzyskania wpisu na ocenę.

Zgodnie z § 4 Regulaminu Praktyk na równi z odbyciem praktyki może być potraktowana praca zawodowa studenta. Rozumie się przez nią zatrudnienie na podstawie umowy o pracę lub umowy zlecenia na okres gwarantujący przepracowanie, co najmniej 120 godzin. Studenci studiów zaocznych obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym potwierdzili taką możliwość. Prawie wszyscy studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym skorzystali z tego rozwiązania.

Organizacja roku akademickiego ustalana jest przez Rektora. W Uczelni obowiązuje semestralny system rozliczania przedmiotów kończących się zaliczeniem bądź egzaminem.

Na ocenianym kierunku studiów prowadzone są wyłącznie studia w formie niestacjonarnej. Zajęcia realizowane są w ramach zjazdów sobotnio-niedzielnych. W semestrze z zależności od rocznika studiów organizowanych jest 7-9 zjazdów. W trakcie dnia organizowanych jest od 9 do 11 godzin lekcyjnych, tj. około 21 godzin lekcyjnych zajęć dydaktycznych w ramach zjazdu. Większość zajęć odbywa się w blokach obejmujących 3 godziny lekcyjne. Pomiędzy blokami stosowane są przerwy wynoszące 10 minut.

Średnie liczebności grup, w ramach których prowadzone są zajęcia dydaktyczne wynoszą na Wydziale Turystyki:

- 58 studentów w grupie wykładowej (minimum 48, maksimum 63)
- 36 studentów w grupie ćwiczeniowej (minimum 28, maksimum 48)

- 19 studentów w grupie językowej (minimum 10, maksimum 22).

Na ocenianym kierunku studiów zaliczonych do profilu praktycznego nie są prowadzone zajęcia dydaktyczne z przedmiotów tworzących moduł praktyczny.

W oparciu o przedstawione powyżej rozwiązania należy stwierdzić, że organizacja procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów w kontekście liczebności grup i organizacji zajęć jest właściwa. Poza grupami ćwiczeniowymi, stwarza możliwości osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia. Ze względu na przyjęty profil praktyczny prowadzenie zajęć aktywnych w grupach liczących średnio 36 osób ogranicza możliwość kształtowania umiejętności praktycznych.

Studenci pozytywnie ocenili organizację procesu kształcenia. Wszystkie efekty kształcenia są dla nich zrozumiałe i wspólnie tworzą logiczną całość.

Zasady indywidualizacji procesu kształcenia określone są w Regulaminie Studiów oraz zarządzeniu Rektora nr 13d/2013 z dnia 23.09.2013 r. W Uczelni stosowane są dwie formy indywidualizacji procesu kształcenia.

Indywidualny Plan Studiów i Program Nauczania (IPSiPN) przewidziany jest dla studentów wybitnie uzdolnionych i osiągających wyróżniające wyniki w nauce. Umożliwia on wybór przez studenta w uzgodnieniu z opiekunem naukowym przedmiotów składających się na wymaganą przez program kształcenia liczbę punktów ECTS. Dobór przedmiotów musi zapewniać realizację efektów kształcenia określonych dla kierunku studiów. Indywidualny program studiów jest zatwierdzany przez Dziekana.

Decyzję o rozpoczęciu przez studenta studiów według IPSiPN podejmuje Dziekan, wyznaczając, na wniosek studenta, opiekuna spośród pracowników posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego. Opiekun opiniuje i zatwierdza plan studiów i program kształcenia, obowiązki studenta w zakresie uczestnictwa w wykładach, ćwiczeniach i innych zajęciach, terminy ich zaliczania, a także terminy składania egzaminów.

Studiujący według IPSiPN uzyskuje prawo do wpisania w dokumentach przez egzaminatora lub Dziekana ocen uzyskanych ze złożonych egzaminów i zaliczeń z dodatkowych przedmiotów lub do informacji o ukończonych specjalnościach, a także prawo do wpisania na dyplomie dodatkowej specjalności, jeśli taką ukończył. Obecnie żaden student ocenianego kierunku studiów nie korzysta z indywidualnego planu studiów.

Indywidualna Organizacja Studiów (IOS) polega na indywidualnym ustalaniu terminów realizacji obowiązków dydaktycznych. Proponowany przez studenta harmonogram egzaminów i zaliczeń, po uzgodnieniu z prowadzącymi dane przedmioty, zatwierdzany jest przez Dziekana. Z IOS mogą w szczególności skorzystać studenci:

- uczestniczący w wymianie międzyuczelnianej i międzynarodowej;
- studiujący równolegle na dwóch kierunkach;
- niepełnosprawni, dotknięci przewlekłą chorobą uniemożliwiającą systematyczne uczestnictwo w zajęciach;
- opiekujący się obłożnie chorym członkiem najbliższej rodziny;
- zakwalifikowani na praktyki zagraniczne w ramach wewnątrzuczelnianych procedur.

O IOS może ubiegać się student, który ma ukończony i zaliczony pierwszy rok odbywanych studiów. Student niepełnosprawny może ubiegać się, o IOS w dowolnym terminie, przy czym wniosek opiniuje jednostka właściwa do spraw opieki nad niepełnosprawnymi. Zezwolenia na IOS udziela Dziekan na okres jednego semestru. Brak zaliczenia semestru jest podstawą odmowy przedłużenia na kolejny semestr możliwości studiowania wg IOS. Studenci, którzy ukończyli drugi semestr studiów i wyróżniają się postępami w nauce (średnia ocen uzyskana w trakcie dotychczasowego przebiegu studiów, co najmniej 4,5) a także zakwalifikowani na wyjazdy zagraniczne oraz semestralne lub roczne programy w języku obcym realizowane w Uczelni mogą studiować wg Indywidualnych Planu Studiów i Programu Kształcenia. Studia wg tej możliwości polegają na poszerzeniu obowiązującego wszystkich studentów programu kształcenia o dodatkowe przedmioty, o

wybraną specjalność prowadzoną w Uczelni lub innych szkołach wyższych, bądź przyjęciu odrębnego programu kształcenia, a także na możliwości realizowania planu studiów obowiązującego na określonym kierunku lub specjalności w innej niż przyjęta kolejności chronologicznej oraz możliwości uzyskiwania zaliczeń i zdawania egzaminów w terminach ustalonych indywidualnie z prowadzącymi zajęcia.

Z Indywidualnej Organizacji Studiów korzysta obecnie 7 studentów pierwszego stopnia ocenianego kierunku studiów.

3.2)

Treści efektów kształcenia nie zawsze odpowiadają kategoriom, do których je zakwalifikowano. Na przykład w przedmiocie „Finanse przedsiębiorstw” jako efekt zaliczony do wiedzy określono „Student umie analizować sprawozdania finansowe, rozpoznawać sytuację finansową przedsiębiorstwa oraz stosować instrumenty ...”. Są to typowe określenia dla kategorii umiejętności. Efekty w zakresie umiejętności dla przedmiotu „Finanse”, jako takie podają „kształtowanie wiedzy o źródłach informacji na temat finansów ...”. Efekty z zakresu wiedzy dla przedmiotu „Mikroekonomia” ujmują w szczególności efekt przedmiotowy określony jako „umie formułować i rozwiązywać podstawowe problemy z zakresu mikroekonomii”, co kwalifikuje się jako umiejętność, a nie wiedza. Występują dosłowne powtórzenia efektów w zakresie wiedzy i umiejętności w ramach tego samego przedmiotu – np. „Zarządzanie innowacjami”, przy czym efekt zaliczony do wiedzy ma treść „student powinien także posiadać umiejętność”.

W odniesieniu do niektórych przedmiotów brak jest spójności założonych celów, efektów i treści kształcenia. Na przykład dla przedmiotu „Rynek kapitałowy i pieniężny” jako cele wskazano: zapoznanie z funkcjonowaniem rynku kapitałowego, poznanie instytucji finansowych i wycenę papierów wartościowych. Cele te są spójne z przyjętymi efektami w zakresie wiedzy i umiejętności. Natomiast treści kształcenia realizowane w formie 9 godzin wykładu i 15 ćwiczeń obejmują wyłącznie prezentację miar, wskaźników, rodzajów analiz, modeli, metod wyceny. Żadne z zagadnień nie odnosi się do instytucjonalnych aspektów rynku i mechanizmów jego funkcjonowania. Poważną wątpliwość budzi możliwość realizacji efektów w zakresie umiejętności w odniesieniu do wskazanego zakresu treści programowych w ramach zajęć prowadzonych jedynie w formie wykładu.

W sylabusach przedmiotów nie określono stosowanych metod dydaktycznych. Nie ma zatem możliwości dokonania oceny w jaki sposób mają być realizowane założone cele i efekty kształcenia.

Na tej podstawie należy stwierdzić, że zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne nie tworzą w pełni spójnej spójną całości.

W ramach poprzedniej oceny kształcenia na kierunku *zarządzanie* przeprowadzonej przez PKA w 2008 r. w ramach niniejszego kryterium sformułowano zalecenie wypracowania jednolitego standardu przebiegu egzaminu dyplomowego.

Uczelnia podjęła działania naprawcze, których efektem było wydanie przepisów wewnętrznych regulujących przebieg egzaminu dyplomowego. Obecnie jest on zorganizowany prawidłowo.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego - ocena: *znacząco*

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

3.1) Czas trwania studiów pierwszego stopnia oraz wymiar godzin, zarówno łączny, jak i dla poszczególnych przedmiotów i ich grup należy uznać za prawidłowy, poza praktyką zawodową. Udział zajęć realizowanych w ramach wykładów jest zdecydowanie zbyt duży z punktu widzenia możliwości osiągnięcia efektów kształcenia z zakresie umiejętności. Jedna z oferowanych specjalności („Rachunkowość i zarządzanie finansami”) nie jest zgodna z kierunkiem studiów. Wymiar praktyki zawodowej jest

zbyt niski dla profilu praktycznego. Obecnie realizowany program kształcenia nie zawiera większych różnic w stosunku do programów opartych na standardach. Nie ma przesłanek do zaliczenia go do programu studiów o profilu praktycznym. System punktacji ECTS nie jest w pełni stosowany w odniesieniu do ocenianego kierunku studiów. Sekwencja przedmiotów w ramach studiów pierwszego stopnia jest prawidłowa. Stworzono odpowiednie możliwości indywidualizacji procesu kształcenia dla studentów wybitnie uzdolnionych oraz indywidualnej organizacji dla studentów niepełnosprawnych. Zdaniem studentów realizowany program kształcenia umożliwia studentom osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia. Uczelnia wprowadziła również cały wachlarz możliwości indywidualizacji procesu kształcenia.

3.2) Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne nie tworzą w pełni spójnej spójną całości.

Kryterium 4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

4.1)

Zajęcia dydaktyczne na studiach I stopnia prowadzi 24 pracowników, w tym: 3 profesorów i doktorów habilitowanych, 13 doktorów i 8 magistrów. Wśród profesorów i doktorów habilitowanych wszyscy to reprezentanci nauk ekonomicznych. Wśród kadry nauczającej ze stopniami naukowymi dominuje kadra z dorobkiem w dziedzinie nauk ekonomicznych (16 osób), a tylko wśród osób ze tytułem zawodowym magistra znajdują się reprezentanci: informatyki, matematyki, filologii (8 osób).

Liczba wyżej wymienionych pracowników naukowo-dydaktycznych, dla których uczelnia stanowi podstawowe lub dodatkowe miejsce pracy, bądź inna forma zatrudnienia (umowa zlecenie, umowa o dzieło) oraz struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych, przypisanych do obszaru nauk społecznych celów i efektów kształcenia na ocenianym kierunku.

Obsada zajęć dydaktycznych jest prawidłowa, z wyjątkiem jednego doktora, który posiada dorobek z zakresu ekonometrii i prognozowania, a prowadzi przedmiot Finanse. W pozostałych przypadkach poszczególne przedmioty prowadzą specjaliści, których wiedzę popartą dyplomami i dorobkiem publikacyjnym, często w grupie pozostałych nauczycieli, wspiera doświadczenie praktyczne. Liczba przedmiotów prowadzonych przez poszczególnych nauczycieli i ich obciążeń nie budzi zastrzeżeń. Szkoda jedynie, że promotorami prac dyplomowych nie są samodzielni pracownicy nauki.

4.2)

Teczki osobowe zawierają dokumenty pozwalające na ocenę, czy nauczyciel akademicki spełnia wymagania do zaliczenia do minimum kadrowego na kierunku *zarządzanie*, tj. czy posiada odpowiednie kwalifikacje naukowe (stopnie i tytuły naukowe oraz dorobek lub posiada doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, związane z umiejętnościami wskazanymi w opisie efektów kształcenia dla ocenianego kierunku studiów – zgodnie z wymaganiami określonymi w § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia Dz. U. z 2014 r. poz. 131), w jakim wymiarze realizują pensum dydaktyczne, a także czy złożył nie później niż do dnia 30 czerwca roku poprzedzającego rok akademicki oświadczenie o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego na studiach pierwszego stopnia na kierunku *zarządzanie* w Wyższej Szkole Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu – Wydział Turystyki w Kłodzku, zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 112a ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o

szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.). Wszystkie oświadczenia zostały podpisane w terminie zgodnym z wymaganiami określonymi w przepisach ustawy, tj. w maju i czerwcu 2013 r., za wyjątkiem dwóch osób, które zostały zatrudnione w Uczelni od początku semestru zimowego, tj. od dnia 1.10.2013 r. oraz semestru letniego 2014 r., tj. od dnia 22.02.2014 r.

Zgodnie z informacjami zawartymi w tych oświadczeniach wszystkie wskazane do minimum kadrowego osoby stanowią minimum kadrowe nie więcej niż dwukrotnie, a także są zatrudnione w Uczelni na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru studiów, a więc zgodnie z wymaganiami określonym w § 13 ust. 1 wymienionego wyżej rozporządzenia.

Analiza tej dokumentacji pozwala na stwierdzenie, iż wymagania ilościowe określone w § 14 ust. 1 rozporządzenia wymienionego powyżej są spełnione, bowiem do minimum kadrowego na ocenianym kierunku studiów Uczelnia wskazała 11 osób, z tego 2 samodzielnych nauczycieli akademickich posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego, oraz 9 osób ze stopniem naukowym doktora. Z uwagi na fakt, iż Wydział Turystyki w Kłodzku prowadzi kształcenie na studiach pierwszego stopnia o profilu praktycznym, Wydział do minimum kadrowego – zgodnie z art. 9a ust. 1 pkt. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym – wskazał 2 doktorów w miejsce 1 samodzielnego nauczyciela akademickiego.

W teczkach osobowych znajduje się również dokumentacja związana z realizacją zwyczajowych procedur dotyczących prowadzonej w Uczelni polityki kadrowej.

Prawie wszystkie wyżej wymienione osoby przeprowadzają osobiście na kierunku *zarządzanie*, co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych (samodzielni nauczyciele akademicy) oraz co najmniej 60 godzin (doktorzy), co spełnia wymagania określone w § 13 ust. 3 wymienionego wyżej rozporządzenia. Wymagań tych nie spełnia 6 osób.

Warunek minimum kadrowego dla studiów I stopnia dla profilu praktycznego dla obszaru nauk społecznych dla kierunku *zarządzanie* nie jest spełniony, ponieważ można zaliczyć do tej grupy tylko 5 osób spośród wskazanych 11 osób. Wśród zaliczonych 5 osób jest 1 samodzielny pracownik z tytułem naukowym profesora oraz 4 osoby ze stopniem naukowym doktora, a ich dorobek naukowy lub praktyczny jest z dyscyplin: nauko o zarządzaniu, ekonomii lub finansów, to jest dyscyplin, do których przypisano kierunkowe efekty kształcenia.

Wśród niezliczonych osób znajduje się 1 samodzielny pracownik z tytułem profesora (wykonał 27 godzin na minimum 30 godzin) oraz 5 osób ze stopniem naukowych doktora. Dwie z nich wykonały godzin: 54 i 27 na minimum 60 godzin, a pozostałe 3 osoby nie wykonały w roku akademickim 2013/2014 żadnych zajęć dydaktycznych. Ponadto, jedna osoba z nich nie posiada aktualnego udokumentowanego dorobku naukowego (szczegóły, zobacz Załącznik nr 5).

Dla wszystkich osób wskazanych do minimum kadrowego Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy. Wszystkie osoby zostały zatrudnione w Uczelni na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy.

Warunek dotyczący stosunku liczby nauczycieli akademickich, stanowiących minimum kadrowe dla kierunku *zarządzanie*, do liczby studentów na tym kierunku nie jest spełniony, ponieważ brak minimum kadrowego (tylko 5 osób), co nie spełnia wymagania określone w § 17 ust. 3 cytowanego wyżej rozporządzenia.

Załącznik nr 6. Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena

Ogólna ocena hospitowanych zajęć jest pozytywna. Były to dobrze prowadzone zajęcia zarówno z punktu widzenia doboru treści, jak i metod opartych na prezentacji multimedialnej.

W stosunku do roku 2008, w którym odbyła się ocena jakości kształcenia na kierunku *zarządzanie*, nastąpiły zmiany w składzie tego minimum, bowiem 3 osoby (1 samodzielny nauczyciel akademicki oraz 2 doktorów), to nauczyciele akademicy, którzy tworzyli to minimum w roku 2008.

Dla wszystkich nauczycieli akademickich wskazanych do minimum kadrowego Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy.

4.3).

Istotnym elementem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia jest prowadzenie właściwej polityki kadrowej, w tym właściwy dobór nauczycieli akademickich prowadzących kształcenie na ocenianym kierunku studiów.

Zasady polityki kadrowej w WSZ „Edukacja” dotycząca nauczycieli akademickich zostały wprowadzone w życie Zarządzeniem nr 10a/2013 Rektora WSZ Edukacja z dnia 15.07.2013r. w sprawie wprowadzenia Zasad prowadzenia polityki kadrowej dotyczącej nauczycieli akademickich obowiązujące w Wyższej Szkole Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu (Załącznik nr 16). Działania w zakresie polityki kadrowej WSZ „Edukacja” określone w załączniku do powyższego Zarządzenia Rektora obejmują następujące obszary:

- cele polityki kadrowej,
- strategia polityki kadrowej,
- planowanie zatrudnienia i nabór pracowników,
- ocena pracowników,
- rozwój pracowników (podnoszenie kwalifikacji, udział w badaniach naukowych, pomoc w przygotowaniu publikacji naukowych),
- odpowiedzialność.

Planowanie zatrudnienia opiera się na ściśle określonych podstawach np. wynikających z obowiązkowego pensum dydaktycznego, uwarunkowań tzw. minimum kadrowego dla kierunków studiów, a także liczby studentów. W kontekście minimum kadrowego zasadnicze znaczenie ma liczba profesorów oraz doktorów habilitowanych oraz deklarowane przez nauczycieli zatrudnienie w WSZ „Edukacja”, jako podstawowym miejscu pracy.

Wydział Turystyki w Kłodzku podjął starania w kierunku zatrudnienia kadry dydaktycznej z terenów lokalnych w celu umożliwienia studentom częstszego kontaktu z prowadzącymi zajęcia, niwelując tym samym niektóre bariery, jak np. odległość pomiędzy uczelniami.

Zgodnie z obowiązującym Regulaminem Oceny Okresowej Nauczycieli Akademickich Wyższej Szkoły Zarządzania „Edukacja”, system oceny kadr składa się z następujących elementów:

- bieżącej oceny nauczycieli akademickich przez ich przełożonych,
- okresowej oceny nauczycieli akademickich (nie rzadziej niż raz na dwa lata).

Podstawą dokonania oceny nauczycieli akademickich są opinie bezpośredniego przełożonego, rzetelność w realizowaniu obowiązków dydaktycznych, w tym przy opracowaniu programów studiów, publikacje dydaktyczne, opieka naukowo-dydaktyczna nad studentami, wyniki badań własnych i zespołowych, własny rozwój naukowy. Jednym z narzędzi w systemie oceniania okresowego jest „Arkusze oceny okresowej nauczycieli akademickich” w którym występują następujące elementy:

- informacje o osiągnięciach naukowych, dydaktycznych i organizacyjnych, które podaje oceniany w formie samooceny;
- opinie studentów dotyczące nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia – głównie na podstawie ewaluacji elektronicznej;
- opinię Kierownika Katedry (bezpośredniego przełożonego);

- ocenę końcową Uczelnianej Komisji Oceniającej jako: pozytywna, pozytywna z zaleceniem opiniowania za rok, pozytywna z zaleceniem zmiany stanowiska i negatywna.

Studenci wyrażają opinię poprzez dobrowolne i anonimowe wypełnianie ankiet ewaluacyjnych w elektronicznym systemie po zakończeniu każdego cyklu zajęć dydaktycznych. Wyniki studenckich ocen pracy nauczycieli omawiane są podczas posiedzeń Rad Wydziałów, oraz Komisji ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia.

Władze WSZ „Edukacja” przykładają dużą wagę do rozwoju zawodowego pracowników, w szczególności młodych pracowników - zatrudnionych na stanowiskach adiunkta. Uczelnia chętnie uczestniczy w procesie wspomagania pracowników w podnoszeniu kwalifikacji, uzyskiwaniu kolejnych stopni naukowych, będąc partnerem merytorycznym i finansowym, między innymi stwarzając dogodne warunki do prowadzenia badań naukowych oraz przygotowywania publikacji naukowych. Politykę kadrową WSZ Edukacja prowadzi Rektor Uczelni w porozumieniu z Kanclerzem i Konwentem.

Założenia polityki kadrowej nie są w pełni realizowane, ponieważ nie spełnienie warunku minimum kadrowego na kierunku *zarządzanie* jest potwierdzeniem zbyt słabego funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w tym zakresie. Procedury: *Proces PJ – 5ZARZĄDZANIE PERSONELEM*, *Proces PJ – 8PLANOWANIE I ORGANIZACJA STUDIÓW i KURSÓW*, *Proces PJ – 15PRACOWNICY DYDAKTYCZNI* oraz *Proces PJ – 16WERYFIKACJA PROCESU KSZTAŁCENIA I JEGO EFEKTÓW* w określonych działaniach przewidzianych w tych procesach nie przewidują kontroli spełniania warunku minimum kadrowego. Wśród 11 zgłoszonych nauczycieli: trzech nie prowadziło żadnych zajęć dydaktycznych, a dla innych trzech warunek minimalnej liczby godzin (30/60 godzin) nie został spełniony, co świadczy o słabości całego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Na spotkaniu Zespołu Oceniającego z kadrą brali udział pracownicy stanowiący minimum kadrowe oraz prowadzący zajęcia na kierunkach studiów *zarządzanie* zarówno w Wydziale Zarządzania we Wrocławiu, jak i w Wydziale Turystyki w Kłodzku. Opinie nauczycieli akademickich, którzy przybyli na spotkanie, koncentrowały się wokół zagadnień związanych z głównymi wyróżnikami tożsamości kierunków studiów na obu Wydziałach, ale także dotyczyły dalszego rozwoju kierunków oraz Uczelni. Uczestnicy spotkania podkreślali przede wszystkim:

- na motywy podjęcia studiów w Uczelni, które wynikają, między innymi, z atrakcyjnego programu kształcenia, dużych kompetencji oraz wysokiego poziomu naukowego kadry dydaktycznej, dobrej atmosfery panującej w Szkole czy sprzyjającej procesowi kształcenia infrastruktury dydaktycznej,
- specyficzny sposób promowania Uczelni, która pozyskuje swych kandydatów, w przeważającej ilości, poprzez tzw. marketing szeptany. Tylko około 8 % studentów rozpoczyna naukę dowiadując się o Szkole z mediów,
- duże wykorzystanie w programie kształcenia metod aktywnych, takich jak np. case study, projekty badawcze, czy narzędzia informatycznych,
- eksponowanie nowych treści kształcenia uwzględniających współczesne trendy w zarządzaniu wynikających z dorobku naukowego pracowników,
- kontakty międzynarodowe i stopień umiędzynarodowienia.

W czasie spotkania sygnalizowano również te obszary dotyczące funkcjonowania Uczelni i Wydziałów, które wymagają większego niż dotychczas zdynamizowania. Do nich pracownicy zaliczają:

- brak interdyscyplinarnych zespołów naukowych i naukowo-badawczych,
- duże obciążenie zajęciami dydaktycznymi co wpływa na rozwój naukowy pracowników,
- zwiększenie stopnia umiędzynarodowienia Uczelni,
- wprowadzenie zajęć w języku angielskim.

Członkowie Zespołu Oceniającego odbyli bardzo merytoryczne i twórcze spotkanie z Radą Absolwentów Wydziału Turystyki w Kłodzku. W tym spotkaniu uczestniczyło sześciu przedstawicieli Rady z Jej Przewodniczącym. Cała dyskusja toczyła się wokół zagadnień dalszego rozwoju Wydziału i wykorzystania w tym procesie absolwentów kierunku *zarządzanie*. Obecni na spotkaniu wskazywali na konieczność powołania nowych studiów podyplomowych czy kursów dokształcających w tworzeniu koncepcji, których wyrażają gotowość uczestniczyć. Członkowie Rady Absolwentów są również chętni w promowaniu tych nowych przedsięwzięć edukacyjnych. Proponowali również powołanie Uniwersytetu III wieku, który powinien budować nowe relacje między Wydziałem, a wszystkimi osobami z miasta i najbliższych okolic.

Troską obecnych na spotkaniu była także ich jeszcze ściślejsza niż dotąd, współpraca nie tylko z władzami Wydziału, ale przede wszystkim władzami Uczelni. Powinna ona, zdaniem Absolwentów, mieć charakter systematycznych spotkań dotyczących szerokiego spektrum spraw związanych z włączeniem Rady Absolwentów w program rozwoju Wydziału Turystyki w Kłodzku.

Załącznik nr 5- Nauczyciele akademicki realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego - *ocena: znacząco*

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

4.1) Zajęcia dydaktyczne na studiach I stopnia prowadzi 24 pracowników, w tym: 3 profesorów i doktorów habilitowanych, 13 doktorów i 8 magistrów. Wśród profesorów i doktorów habilitowanych oraz adiunktów wszyscy to reprezentanci dziedziny nauk ekonomicznych, a tylko wśród osób ze tytułem zawodowym magistra znajdują się reprezentanci: informatyki, matematyki, filologii (8 osób). Struktura kwalifikacji kadry umożliwia osiągnięcie założonych, przypisanych do obszaru nauk społecznych celów i efektów kształcenia na ocenianym kierunku. Obsada zajęć dydaktycznych jest prawidłowa, z wyjątkiem opisanego przypadku.

4.2) Warunek minimum kadrowego dla studiów I stopnia dla profilu praktycznego dla obszaru nauk społecznych dla kierunku *zarządzanie* nie jest spełniony, ponieważ można zaliczyć do tej grupy tylko 5 osób spośród wskazanych 11 osób. Wśród niezliczonych osób znajduje się 1 samodzielny pracownik z tytułem profesora (wykonał 27 godzin na minimum 30 godzin) oraz 5 pracowników ze stopniem naukowym doktora. Dwie osoby wykonały godzin: 54 i 27 na minimum 60 godzin, a pozostałe 3 osoby nie wykonały w roku akademickim 2013/2014 żadnych zajęć dydaktycznych. Ponadto, jedna osoba z nich nie posiada aktualnego udokumentowanego dorobku naukowego.

4.3) Założenia polityki kadrowej nie są w pełni realizowane, ponieważ nie spełnienie warunku minimum kadrowego na kierunku *zarządzanie* jest potwierdzeniem słabej skuteczności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w tym zakresie.

Kryterium 5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Wydział Turystyki w Kłodzku funkcjonuje w obiekcie o pow. około 5000 m² zakupionym przez Założyciela w 2003r. Budynek jest przestronny, a rozwiązania architektoniczne zaspokajają potrzeby dydaktyczne. Znajduje się tu wystarczająca ilość sal dydaktycznych i konwersatoryjnych, w których istnieją dobre warunki do prowadzenia zajęć.

Obiekt umiejscowiony jest w centrum miasta, posiada parking, bufet, bibliotekę i szatnię. Rozkład pomieszczeń, ich wielkość i usytuowanie, odpowiada celom dydaktyki, jest zgodne z warunkami przeciwpożarowymi i bezpieczeństwa i higieny pracy. W chwili obecnej duża część tego budynku została odremontowana i oddana do użytku Wydziału.

Wydział Turystyki ma do dyspozycji 2286 m² wyremontowanej części budynku, o wysokim standardzie:

- 10 sal ćwiczeniowych o powierzchni 40-53 m² mogących pomieścić od 24-48 studentów,
- 2 sale wykładowe o pow. 102m² na 90 miejsc,
- 2 laboratoria komputerowe po 20 komputerów z dostępem do szerokopasmowego Internetu,

Do dyspozycji wykładowców są laptopy i urządzenia audiowizualne (rzutniki multimedialne, rzutniki pisma) w pełni zabezpieczające potrzeby kształcenia.

Pracownie – laboratoria komputerowe. Wydział Turystyki posiada 2 laboratoria, z tego każde wyposażone jest od 17 do 20 stanowisk komputerowych. Jedna pracownia w tygodniu jest udostępniana studentom w godzinach pracy Dziekanatu (od 8:00 do 16:00) na podstawie legitymacji studenckiej.

Wszystkie komputery w swoich lokalizacjach posiadają dostęp do Internetu o przepustowości 2Mb/s. Dostęp do Internetu gwarantuje administracji Uczelni stały przepływ informacji pomiędzy jej siedzibą główną a wydziałami zamiejscowymi. Dążąc do podniesienia jakości kształcenia oraz poziomu obsługi studenta, nie tylko w zakresie procesu dydaktycznego, ale również w sprawach administracyjnych, dokonano zakupu systemu informatycznego dla Uczelni. Informatyzacja poszczególnych działów Uczelni pozwala zarządzać procesami organizacji: toku studiów, rekrutacji, kwestury, planów zajęć, przynależności do grup, ocen, czy bieżących opłat. Również kadra dydaktyczna ma bezpośredni dostęp do informacji takich, jak: terminy zajęć, listy studentów, protokoły, rozliczenia godzin itp. Uczelnia uruchomiła dwa kanały informacyjne. Internet, na stronie <http://student.edukacja.wroc.pl/> oraz lokalnie w budynku - poprzez kioski informacyjne.

Uczelnia uczestniczy w projekcie Microsoft DreamSpark Premium, który daje dostęp do oprogramowania Microsoft dla laboratoriów, studentów i wykładowców. Ponadto w laboratoriach dostępne są Pakiety biurowe Microsoft Office, dla systemów finansowo-księgowych (Saga, Faktura, Płatnik i wiele innych programów).

Brak jest oprogramowania z zakresu informatycznych systemów zarządzania w przedsiębiorstwie, które wspomagałyby kształcenia w przedmiocie: Informatyka w zarządzaniu (np. MRP, EPR, CRM itp.) oraz związanych z analizami statystyczno-prognostycznymi.

W opinii studentów baza dydaktyczna Wydziału Turystyki jest bardzo dobra. Liczba sal oraz wielkość pomieszczeń jest ich zdaniem odpowiednia. Zdaniem studentów wyposażenie sal jest odpowiednie, dzięki czemu mają okazję do efektywnego zdobywania wiedzy i umiejętności praktycznych. Studenci odbywają zajęcia w jednym budynku. Na terenie budynku studenci mają zapewniony bezprzewodowy dostęp do Internetu.

Biblioteka. Na system biblioteczny Uczelni składa się Biblioteka Główna funkcjonująca na Wydziale Zarządzania we Wrocławiu oraz punkty biblioteczne działające na Wydziale Turystyki w Kłodzku oraz Zamiejscowym Ośrodku Dydaktycznym w Kępnie. Na zgromadzony księgozbiór składają się pozycje z zakresu nauk ekonomicznych i społecznych. Do dyspozycji czytelników są również podstawowe wydawnictwa ogólne (encyklopedie, słowniki, leksykony, bibliografie). Zasoby są stale wzbogacane o najnowszą literaturę dla wszystkich kierunków studiów. Biblioteka działa w oparciu o system komputerowy: MAK, którym posługuje się w procesie gromadzenia, opracowania i udostępniania księgozbioru.

Ogólny stan biblioteki to ponad 23110 woluminów i 14 tytułów zaprenumerowanych czasopism. **Planowany jest zakup pełnotekstowej bazy czasopism bieżących i**

retrospektywnych Infor Lex oraz bazy pełno tekstowej Ibuk (e-książki) w celu zwiększenia zakresu udostępnianej informacji.

W ciągu ostatniego roku biblioteka powiększyła swoje zasoby o nowe 28 pozycji w z zakresie zarządzania. Planowany jest zakup 11 pozycji (Załącznik nr 17).

Biblioteka posiada swoją stronę internetową, na której oprócz podstawowych informacji (godzin pracy, regulaminu, wykazu prenumerowanych czasopism) znajduje się Katalog on-line książek oraz Wirtualny Informator.

Biblioteka gromadzi także dorobek naukowy pracowników WSZ „Edukacja”. W tym celu została utworzona baza „Bibliografia pracowników Wyższej Szkoły Zarządzania „Edukacja””, która zawiera informacje bibliograficzne zarówno o wydawnictwa zwartych, jak i ciągłych pracowników naukowych Uczelni.

W ramach wymiany międzybibliotecznej Uczelnia podpisała około 60 umów z uczelniami niepublicznymi i państwowymi, krajowymi i zagranicznymi. Jest to znakomity sposób na uzupełnienie zbiorów biblioteki, publikacjami, które często dotyczą wąskiej specjalizacji lub wydawane są w niskich nakładach i w różnych stronach kraju i dlatego bywają nie do zdobycia na rynku księgarskim Dolnego Śląska.

W celu zaprezentowania oferty swojej działalności Bibliotek Główna w 2009 roku po raz pierwszy została umieszczona w wydawnictwie sygnowanym przez Bibliotekę Główną i Ośrodek Informacji Naukowo-Technicznej Politechniki Wrocławskiej: Biblioteki naukowe Wrocławia: informator, Wrocław, 2009.

W 2014r. Uczelnia przystąpiła do Wirtualnej Biblioteki Nauki. Dzięki temu uzyskano dostęp sieciowy do obcojęzycznych baz danych. Umożliwi ono korzystanie z baz: Elsevier , Scopus, Springer, Web of Knowledge, Wiley, Nature i Science, Ebsco. Stanowi to istotne wsparcie w prowadzonych pracach badawczych i rozwojowych pracowników naukowych i studentów naszej Uczelni.

Punkt biblioteczny na Wydziale Turystyki w Kłodzku powstał na przełomie roku 2004. W dniu 01.03.2014 stan biblioteki w Kłodzku to 1656 woluminów. Prenumerowane są dwa czasopisma: „Przegląd organizacji” oraz „Rynek Turystyczny”. Biblioteka dla czytelników jest czynna sześć razy w tygodniu (również w weekendy). Posiada 6 miejsc dla czytelników z dostępem do komputera umożliwiającego korzystanie z Internetu, baz danych oraz Katalogu on-line dostępnego na stronach WWW uczelni.

Studenci Wydziału Turystyki w Kłodzku mogą również korzystać z Biblioteki Głównej we Wrocławiu. Biblioteka czynna jest w od poniedziałku do piątku w godzinach 8.00 do 16.00, w sobotę od 9.00 – 16.00 i w niedzielę od 9.00-14.00. W bibliotece wydzielone są miejsca siedzące, gdzie każdy student może na miejscu skorzystać z zasobów bibliotecznych. Studenci mogą rezerwować telefonicznie dostępne pozycje książkowe. Dla potrzeb kierunku *zarządzanie*, zgromadzono w punkcie bibliotecznym WSZ Edukacja w Kłodzku tytuły z zakresu problematyki społeczno – ekonomicznej, zarządzania, obsługi ruchu turystycznego, nie licząc encyklopedii ogólnych, informatorów, monografii, albumów etc.

Studenci ocenianego kierunku korzystają z punktu bibliotecznego znajdującego się w budynku Uczelni. Bardzo pozytywnie wypowiadali się o zbiorach bibliotecznych i dostępie do czasopism branżowych. Punkt biblioteczny otwarty jest nie tylko w weekend ale także w ciągu tygodnia co jest dodatkowym plusem.

Zdecydowana większość w związku na niestacjonarny charakter studiów zalicza praktykę zawodową na podstawie swojej pracy zawodowej. Studenci sami wybierają miejsce praktyki i to jak sami studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym stwierdzili to w ich interesie jest aby te praktyki były jak najlepsze.

Budynek Wydziału Turystyki w Kłodzku WSZ „Edukacja” we Wrocławiu nie jest przystosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Problemem w tej kwestii są koszty takiej modernizacji.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego - ocena: w pełni
Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Uczelnia zapewnia bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Budynek Wydziału Turystyki w Kłodzku WSZ „Edukacja” we Wrocławiu nie jest przystosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Kryterium 6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Ocena badań naukowych jest obligatoryjna jedynie dla studiów II stopnia i jednolitych magisterskich, dlatego powyższa ocena dla kształcenia na studiach I stopnia ma charakter uzupełniający.

Badania naukowe prowadzone przez kadrę naukowo - dydaktyczną Wydziału Turystyki w Kłodzku WSZ „Edukacja” są ściśle powiązane z badaniami naukowymi prowadzonymi na Wydziale Zarządzania WSZ „Edukacja” we Wrocławiu. Prowadzone są głównie przez pracowników naukowo-dydaktycznych związanych z podstawowym miejscem pracy, na którym Wydział Zarządzania już od kilku lat ma prawo do prowadzenia studiów II stopnia. Z pośród 11 osób zgłoszonych do minimum kadrowego kierunku na Wydziale Turystyki w Kłodzku, aż 9 osób stanowi minimum kadrowe na studiach I i II stopnia na kierunku *zarządzanie* na Wydziale Zarządzania we Wrocławiu. Wyniki badań tej części kadry rozkładają się na dwa Wydziały.

Badania naukowe prowadzone na Wydziale Zarządzania w WSZ „Edukacja” uzyskały ocenę **B** w parametrycznej ocenie dokonanej przez MNiSzW (w 2006 – 3 kategoria naukowa), co zaowocowało otrzymywaniem funduszy statutowych na badania. Wiele badań, jak i konferencji jest organizowanych wspólnie przez Wydział Zarządzania we Wrocławiu i Wydział Turystyki w Kłodzku. Wydawane są też uczelniane publikacje, który mają charakter wspólny.

Dokumentacja dotycząca wspólnych badań naukowych związanych z Wydziałem Turystyki w Kłodzku i Wydziałem Zarządzania we Wrocławiu, a dotyczących badań w obszarze kształcenia na realizowanym kierunku *zarządzanie* zawierają Załączniki nr 18 – 25 dołączone do Raportu Samooceny.

Rezultaty prowadzonych badań naukowych są wykorzystywane w procesie kształcenia; Wydział stwarza studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych oraz zdobycia wiedzy i umiejętności przydatnych w pracy naukowo-badawczej, ale ze względu na realizację tylko trybu nie stacjonarnego brak zainteresowania ze strony studentów zdobycia tych umiejętności.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego ocena: nie dotyczy
Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Rezultaty prowadzonych wspólnych badań naukowych Wydziału Turystyki w Kłodzku są wykorzystywane w procesie kształcenia. Wydział stwarza studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych oraz zdobycia wiedzy i umiejętności przydatnych w pracy naukowo-badawczej, jednakże ze względu na prowadzenie kształcenia tylko w formie niestacjonarnej brak jest zainteresowania ze strony studentów zdobycia takich umiejętności.

Kryterium 7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

7.1)

Zasady rekrutacji na pierwszy rok studiów określone są w uchwałach podejmowanych przez Senat. Zasady i tryb rekrutacji w roku akademickim 2013/2014 zostały określone w Uchwale Senatu WSZ Edukacja nr 2/2012 z dnia 14 marca 2012 r. w sprawie zasad i trybu przyjmowania na pierwszy rok studiów pierwszego i drugiego stopnia w roku akademickim 2013/2014. Wstęp na studia jest wolny. Warunkiem przyjęcia na studia jest złożenie w wyznaczonym przez Uczelnię terminie kompletu wymaganych dokumentów, pozytywne przejście procedury kwalifikacyjnej, podpisanie umowy o świadczenie usług edukacyjnych oraz uiszczenie opłaty wpisowej. Kandydaci na studia przyjmowani są według kolejności zgłoszeń, tj. złożenia podania wraz z wymaganą dokumentacją i wniesienia opłaty. Od kandydatów na studia pierwszego stopnia wymagane jest posiadanie świadectwa dojrzałości. Absolwenci szkół średnich będący laureatami bądź finalistami olimpiad stopnia centralnego przyjmowani są w pierwszej kolejności. Kandydaci na studia pierwszego stopnia będący cudzoziemcami przyjmowani są pod warunkiem spełnienia dodatkowych kryteriów wynikających z ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym oraz rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie podejmowania i odbywania przez cudzoziemców studiów i szkoleń oraz ich uczestnictwa w badaniach naukowych i pracach rozwojowych.

Uchwała Senatu przewiduje możliwość przeprowadzania rekrutacji dwa razy do roku. Limity przyjęć określa Konwent Uczelni w formie uchwały. Limity przyjęć określa na wniosek Rektora Konwent Uczelni w formie uchwały. Na rok 2013/2014 wynosiły one dla kierunku *zarządzanie* dla studiów stacjonarnych pierwszego stopnia 200 osób na semestr zimowy i 50 na semestr letni, dla studiów niestacjonarnych 600 na semestr zimowy i 100 na letni, dla studiów stacjonarnych drugiego stopnia 200 osób na semestr zimowy i 50 na letni oraz 600 na studia niestacjonarne w semestrze zimowym i 100 w semestrze letnim. Informacje o zasadach rekrutacji dostępne są w siedzibie Uczelni oraz na jej stronie internetowej. Osoby przyjęte i nie przyjęte na studia otrzymują pisemną decyzję dziekana wraz z pouczeniem o trybie odwoławczym. Od decyzji tej przysługuje odwołanie do Rektora.

Zasady rekrutacji kandydatów na pierwszy rok studiów są zgodne z obowiązującymi przepisami. Ze względu na oparcie rekrutacji na zasadzie kolejności zgłoszeń nie umożliwiają one doboru kandydatów z punktu widzenia posiadanej przez nich wiedzy i umiejętności niezbędnych do uzyskania w procesie kształcenia zakładanych efektów kształcenia. Zasady rekrutacji nie zawierają regulacji dyskryminujących określoną grupę kandydatów.

Zasady rekrutacji zdaniem studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym umożliwiają selekcję kandydatów posiadających wiedzę i umiejętności kluczowe dla uzyskania w procesie kształcenia zakładanych efektów kształcenia.

7.2)

Przyjęty w Uczelni system punktów ECTS nie jest w pełni stosowany w odniesieniu do ocenianego kierunku studiów. Szkoła nie przedstawiła kalkulacji nakładu pracy i czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. W sylabusach przedmiotów jako obciążenia pracą studenta ujęte są jedynie godziny zajęć realizowanych z bezpośrednim udziałem nauczyciela.

System oceny osiągnięć studentów określony w Regulaminie studiów, innych regulacjach wewnętrznych Uczelni dotyczących procesu kształcenia oraz sylabusach zapewnia niezbędną przejrzystość ich formułowania. Przepisy te przewidują możliwość uzyskiwania wyjaśnień odnośnie wystawionych ocen oraz procedury odwoławcze, co sprzyja obiektywizmowi ich formułowania. Wymagania odnoszące się do poszczególnych przedmiotów są określone w ich sylabusach.

Na studiach pierwszego stopnia studenci zdają 14 egzaminów, w tym egzamin dyplomowy. Jest to liczba niewielka przy studiach trwających 6 semestrów, gdyż na semestr przypada przeciętnie niewiele ponad 2 egzaminy. Są one dość nierównomiernie rozmieszczone w semestrach, gdyż ich liczba jest kolejno następująca (dla ciągu ZMT): 3, 3, 4, 1, 2, 1 (dyplomowy). Egzaminami objęta jest większość przedmiotów podstawowych i kierunkowych oraz język obcy. Natomiast pozostałe przedmioty kończą się zaliczeniem z oceną.

Zasady przyznawania punktów ECTS na Wydziale Turystyki zostały zatwierdzone Uchwałą Rady Wydziału. Zgodnie z nimi, punkty ECTS przypisane do poszczególnych przedmiotów powinny odzwierciedlać nakład pracy studenta podejmowanej podczas zajęć dydaktycznych i poza nimi w celu realizacji założonych celów kształcenia. Zasadniczo 1 pkt. ECTS odpowiada 25–30 godzinom pracy studenta. Dodatkowo założono, że za przygotowanie do egzaminu dyplomowego i przygotowanie pracy licencjackiej student otrzyma 10 pkt. ECTS.

Przydział punktów ECTS ma zatem odzwierciedlać autentyczną pracochłonność zajęć, mierzoną nie tylko godzinami dydaktycznymi przedmiotu, lecz także godzinami samodzielnej pracy studenta – weryfikowanej na bieżąco przez nauczyciela oraz ilości czasu potrzebnego studentowi na przygotowanie się do egzaminu/zaliczenia..

Zdaniem studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym przydział punktów ECTS w pełni oddaje nakład pracy, jaki muszą włożyć, aby uzyskać zaliczenia z danego przedmiotu. Ich zdaniem system oceny ich osiągnięć jest obiektywny i przejrzysty. Na spotkaniu studenci zaznaczyli, że od momentu rozpoczęcia prowadzenia zajęć znają zarówno wymagania stawiane przez nauczycieli akademickich odnośnie prowadzonych zajęć, jak i wymagania egzaminacyjne, a ich realizacja w toku studiów jest konsekwentna. Egzaminy i zaliczenia są przeprowadzane z poszanowaniem studenta i w pełni odpowiadają wymogom przedstawionym na początku semestru. Studenci są przez swoich egzaminatorów informowani o prawie do powtórzenia egzaminu oraz prawie skorzystania z możliwości egzaminu komisyjnego. Studenci po napisanym egzaminie mają dostęp do swoich prac zaliczeniowych oraz uzyskania informacji zwrotnej o popełnionych błędach w czasie godzin wyznaczonych przez wykładowców na konsultacje.

Trafność i skuteczność przyjętych rozwiązań należy ocenić pozytywnie z punktu widzenia transparentności formułowania wymagań i ocen. Potwierdzeniem tego stanu rzeczy mogą być wyniki wypełnianej przez studentów papierowej ankiety oceniającej zajęcia. Wyniki te sugerują m.in., że z kryteria oceny studentów przedstawiane są na zajęciach w sposób przejrzysty.

7.3)

System ECTS służy podnoszeniu mobilności studentów. Dzięki niemu zapewniona jest uznawalność zaliczeń przedmiotów realizowanych poza uczelnią macierzystą. Popularyzacja wiedzy na temat systemu ECTS m.in. poprzez umieszczanie w sylabusach liczby punktów przypisanych poszczególnym przedmiotom, także przekłada się na skłonność studentów do podejmowania nauki poza podstawową jednostką.

WSZ „Edukacja” we Wrocławiu ma podpisanych wiele umów z uczelniami zagranicznymi, m. in. w Niemczech, Czechach, Węgrzech.

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym jednak nie są zainteresowani wymianą zagraniczną. Spotkania propagujące wyjazdy w ramach programu Erasmus odbywają się na początku każdego semestru. Jeszcze żaden student danej jednostki nie uczestniczył w wymianie. Powodami takiego stanu są zobowiązania studentów na miejscu zamieszkania i charakter studiów.

7.4)

Opiekę naukową nad studiumjącymi należy postrzegać w powiązaniu z opieką

dydaktyczną. System opieki naukowo-dydaktycznej opiera się na indywidualnym planie studiów i programie kształcenia.

Na Wydziale Turystyki w Kłodzku funkcjonuje system opieki dydaktycznej nad studentami kierunków i lat studiów. Opiekunowie zaznajamiają studentów z regulaminem studiów, założeniami programowymi i możliwościami wyboru ścieżki kształcenia. Do zadań opiekunów należy także współpraca z pracownikami administracyjnymi z obsługi studenta i w razie potrzeby pomoc studentom w sprawach związanych z tokiem studiów, a także w sprawach socjalno-bytowych.

Studenci podkreślają bardzo dobre relacje z kadrą dydaktyczną. Ich zdaniem jest to kadra wykwalifikowana, bardzo dobrze przygotowana merytorycznie i przyjazna studentom. Przepływ informacji między studentem, a prowadzącym uważają za bardzo dobry. Prowadzący są obecni na wyznaczonych przez siebie godzinach konsultacji, oraz nie odmawiają pomocy poza godzinami zajęć.

Jeżeli chodzi o wybór seminarium dyplomowego, jest on dowolny i uzależniony od zainteresowania i osiągnięć studenta. Wielkość grup seminaryjnych jest zależna od możliwości wykładowcy, ale w opinii studentów liczba studentów w grupach jest odpowiednia. Studenci mają dowolność w wyborze tematu pracy dyplomowej i jak podkreślają, zawsze mogą liczyć na pomoc swoich promotorów. Zajęcia seminaryjne pozwalają studentowi na indywidualną - ale nadzorowaną przez promotora - pracę ukierunkowaną na rozwiązanie problemu z zakresu teorii lub praktyki. Zwieńczeniem seminarium jest praca dyplomowa. Studenci jak sami podkreślają bardzo dużo czasu spędzają na Uczelni.

Studentom zapewniana jest pomoc o charakterze informacyjnym. W szczególności jej zapewnianiu służy struktura sylabusów gwarantująca studentom dostęp do kompletnych informacji o przedmiotach. W strukturze sylabusów zawarte są ogólne informacje o przedmiocie, jak i o danym cyklu kształcenia. Mają zatem ułatwiony dostęp (m.in. poprzez system internetowy) do informacji o m.in. kierunkowych i przedmiotowych efektach kształcenia (w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji), treści kształcenia czy też literaturze przedmiotu. Bardzo istotne jest zwłaszcza wskazanie materiałów dydaktycznych – studenci uzyskują informację na temat podstawowej oraz rozszerzonej literatury wyselekcjonowanej przez prowadzących zajęcia pod względem przydatności w zakresie realizacji celów i efektów kształcenia.

Większość studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym wiedziało czym jest sylabus, jednak rzadko z nich korzystają. Są one zdaniem studentów sformułowane w przejrzysty sposób. Wszelkie informacje zawarte w sylabusach są im podawane na pierwszych zajęciach dydaktycznych z danego przedmiotu. Informacje o tym jakie materiały będą im potrzebne w procesie kształcenia na danym przedmiocie podawane są również na początku. Są one często obok wiedzy przekazywanej na zajęciach, czy wykładach podstawowy źródłem wiedzy, a na pewno niezbędnym uzupełnieniem materii prezentowanej przez nauczycieli akademickich.

Studenci kierunku *zarządzanie* są motywowani do osiągania lepszych efektów kształcenia. Podstawowym mechanizmem motywacyjnym są w tym zakresie stypendia dla najlepszych studentów. Stypendia Rektora dla najlepszych studentów przyznawane są dla 10% najlepszych studentów każdego kierunku. Najniższa możliwa średnia warunkująca uzyskanie stypendium to 4,0. Za wybitne osiągnięcia w nauce i sporcie student może otrzymać stypendium ministra.

Zasady pomocy materialnej dla studentów zawarte są w Regulaminie Pomocy Materialnej, który obejmuje wszystkie rodzaje świadczeń pomocy materialnej przewidziane w art. 173 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Zgodnie z art. 174 ust. 2 ustawy, podziału dotacji ze środków funduszu pomocy materialnej dokonuje Rektor w porozumieniu z przedstawicielami samorządu uwzględniając proporcje między stypendiami socjalnymi a stypendiami rektora dla najlepszych studentów w sposób zgodny z art. 174 ust. 4 ustawy.

Świadczenia te są przyznawane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, w sposób uznany przez studentów wizytowanego kierunku za przejrzysty oraz sprawny.

Komisja Stypendialna oraz Odwoławcza Komisja Stypendialna są powoływane z poszanowaniem przesłanek art. 177 ust. 3 ustawy. Zasady przyznawania pomocy materialnej są studentom znane, wszelkie potrzebne informacje związane z funkcjonowaniem systemu przyznawania pomocy materialnej mogą uzyskać na stronie internetowej Uczelni oraz Dziale Rekrutacji i Spraw Socjalnych Studenta.

W Uczelni działa Biuro Karier. Prowadzi ono wiele warsztatów, konsultacji, organizuje targi pracy dla studentów. Studenci mają do wyboru szeroką ofertę propozycji pracy, staży, czy szkoleń. Studenci w swoich opiniach potwierdzają aktywność pracowników Biura Karier, jednak sami już pracują i nie byli zainteresowani ofertą Biura Karier. Dodatkowym zaś problemem jest to, że siedziba Biura znajduje się we Wrocławiu, natomiast zajęcia dydaktyczne odbywają się w Kłodzku.

Organizacją skupiającą wszystkich studentów jest Samorząd Studencki, który działa na podstawie regulaminu. Członkowie Wydziałowej Rady Samorządu Studentów aktywnie włączają się w życie Wydziału. Na spotkaniu z zespołem oceniającym studenci podkreślali, iż Uczelnia zapewnia im środki na ich prawidłowe funkcjonowanie, kontakt z władzami Wydziału określili jako dobry.

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym w większości byli zadowoleni z systemu opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej zapewnianej im przez Uczelnię. Świadczyć o tym może fakt, że większość z nich ponownie wybrałaby studiowanie na tym kierunku właśnie na tej Uczelni.

Studenci pytani o relacje z władzami Uczelni w swoich wypowiedziach podkreślali ich przychylność. Godziny dyżuru Dziekana są ich zdaniem wystarczające. Tak samo godziny pracy Dziekanatu oraz punktu bibliotecznego są odpowiednio dobrane do planu zajęć. Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym nie wnosili żadnych skarg, mieli za to sytuację konfliktową związaną z wyborem specjalności. Sprawa została jednak załatwiona w ciągu kilku dni polubownie poprzez samorząd studencki, który z Władzami Wydziału doszedł do porozumienia.

Studenci podczas spotkania jako mocne strony procesu kształcenia wskazali przede wszystkim bardzo dobrą kadrę dydaktyczną, o szerokiej wiedzy i wysokich kompetencjach. Poza tym mocną stroną jest również bardzo dobra infrastruktura dydaktyczna, dzięki której proces zdobywania wiedzy jest efektywny. Często jako zaletę wskazywano też kompetencje, przychylność i elastyczność kadry dydaktycznej, zarówno w aspekcie pomocy doraźnie w trakcie semestru, jak i przy ustalaniu terminów zaliczeń czy egzaminów oraz na dobrej współpracy przy seminarium dyplomowy kończąc. Jedyną słabą stroną jaką wskazywali studenci to brak możliwości podjęcia studiów II stopnia na danej Jednostce dydaktycznej.

Brak zaleceń sformułowanych podczas ostatniej oceny.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego - ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

7.1) Zasady rekrutacji kandydatów na pierwszy rok studiów są zgodne z obowiązującymi przepisami. Nie umożliwiają one jednak doboru kandydatów z punktu widzenia posiadanej przez nich wiedzy i umiejętności niezbędnych do uzyskania w procesie kształcenia zakładanych efektów kształcenia. Zasady rekrutacji nie zawierają regulacji dyskryminujących określoną grupę kandydatów.

7.2) Liczba egzaminów na studiach pierwszego stopnia jest relatywnie niewielka. W opinii studentów zasady zaliczania przedmiotów są dostępne w sylabusach. System oceny osiągnięć studentów jest obiektywny i powszechnie akceptowany przez studentów.

7.3) Studenci kierunku *zarządzanie* mają możliwości udziału w międzynarodowej wymianie studentów jednak sami ze względu na zobowiązania w swoim miejscu pracy nie są tą ofertą zainteresowani.

7.4) System pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej sprzyja rozwojowi naukowemu i zawodowemu studentów. Studenci wypowiadają się dobrze o warunkach studiowania na ocenianym kierunku. Czują się odpowiednio traktowani przez władze i kadrę dydaktyczną.

Kryterium 8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

8.1)

W Uczelni Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia (WSZJK) został ustalony w Zarządzeniu nr 4a/2013 Rektora z dnia 28 lutego 2013 r. w sprawie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w Wyższej Szkole Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu.

W załączniku do tej Uchwały określono podstawowe cele systemu oraz obszary objęte tym systemem, podmioty realizujące te zadania, oraz instrumenty służące do realizacji celów Systemu. Strukturę Systemu tworzą Rektor, Prorektor, Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia oraz Dziekani wydziałów.

Zarządzeniem nr 4b/2013 Rektor w dniu 28 lutego 2013 r. powołał Pełnomocnika Rektora ds. Jakości Kształcenia oraz Zarządzeniem nr 4c/2013 – Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia. Ustalenie osobowego składu Zespołu należy do zadań Pełnomocnika Rektora ds. Jakości Kształcenia.

Po zakończeniu wizytacji władze Uczelni przesłały Zespołowi Oceniającemu Zarządzenie Rektora Nr 7/2014 Wyższej Szkoły Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu z dnia 04.07.2014 roku, w sprawie Uczelnianego Systemu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia w Wyższej Szkole Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu. Załącznikiem do tego Zarządzenia są Zasady funkcjonowania Uczelnianego Systemu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia w Wyższej Szkole Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu.

Z treści niniejszego Zarządzenia wynika także, że traci moc obowiązującą Zarządzenie nr 4a/2013 Rektora z dnia 28 lutego 2013 r.

Jednocześnie Zespół Oceniający otrzymał nowe opracowanie zatytułowane „Księga Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia w WSZ Edukacja”.

Analizując treść załącznika do Zarządzenia Rektora opisującego Zasady funkcjonowania Uczelnianego Systemu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia (USZiDJK) w WSZ można stwierdzić, że system ten ma rozbudowaną strukturę. Obejmuje ona następujące składniki:

- I. Przepisy ogólne,
 - cele systemu,
 - obszary działań systemu,
- II. Obszary działań w ramach systemu:
 - zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia,
 - ocena procesu kształcenia,
 - ocena warunków kształcenia,
 - ocena skuteczności Uczelnianego Systemu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia,
- III. Struktura systemu:
 - Uczelniany System Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia,
 - Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia,

- sprawozdania Pełnomocnika,
- Uczelniana Komisja ds. Jakości Kształcenia,
- IV. Instrumenty służące realizacji zadań systemu:
 - ankiety i hospitacje,
 - programy wspierające studentów,
 - Księga Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia,
 - informacje o ofercie dydaktycznej i programach kształcenia

Zasady funkcjonowania Uczelnianego Systemu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia w Wyższej Szkole Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu, jako załącznik Zarządzenia Rektora WSZ, zawierają dwa załączniki. Pierwszym jest zawiera jest „Polityka Jakości Wyższej Szkoły Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu. Nauka – Praca – Rodzina – Ojczyzna. Drugim „Księga Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia w WSZ Edukacja”.

Oceniając Zasady funkcjonowania USZiDJK należy stwierdzić, że nie posiada on przejrzystej struktury. Ginią w niej kluczowe dla każdego Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia takie składniki jak jego cele, czy procedury ich realizacji, ujęte dopiero na drugim poziomie klasyfikacji.

Najsilniejszą stroną tego dokumentu jest jego aspekt strukturalny. Określa on podstawowe organy kolegialne i stanowiska kierownicze Uczelni odpowiedzialne za budowę kultury jakości kształcenia oraz ustala podmioty odpowiedzialne za działania dotyczące oceny i doskonalenia jakości kształcenia. Są nimi: Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia oraz Uczelniana Komisja ds. Jakości Kształcenia. Zasady funkcjonowania USZiDZJ wyznaczają nie tylko podstawowe zadania tych podmiotów, ale także zakres ich kompetencji i odpowiedzialności.

Zdecydowanie słabszymi stronami USZiDZJ są jego aspekty funkcjonalny, czynnościowy i instrumentalny.

Zbiór celów systemu, ustalony, jak wcześniej to wskazano, dopiero na drugim poziomie klasyfikacyjnym struktury budowy Systemu, ujmuje tylko niektóre z jego celów nałożonych na taki system przepisami prawa w tym Ustawą prawo o szkolnictwie wyższym, Rozporządzeniem MNiSWz dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia oraz Statutem i załącznikami do statutu PKA z dnia 10 listopada 2011 r. Identyfikuje się tu brak kluczowych dla budowy kultury jakości kształcenia takich celów jak: analiza, ocena i doskonalenie efektów kształcenia w programach kształcenia na studiach I, II stopnia oraz studiach podyplomowych, wykorzystania interesariuszy do określania, oceny i współtworzenia efektów kształcenia, identyfikowania efektów kształcenia na rynku pracy, badania spójności osiągnięć naukowych naukowo-badawczych Wydziału z realizowaną ofertą kształcenia, oceny zasobów osobowych, materialnych i finansowych w kontekście zapewnienia wysokiej jakości kształcenia, oceny systemu informacyjnego czy badania efektywności weryfikacji i oceny działań korygujących, naprawczych i doskonalących USZiDZJ WSZ „Edukacja”. Z powyższego wynika, że ocena celów Systemu nie wypada satysfakcjonująco.

Ocena aspektu czynnościowego, sprowadzanego zazwyczaj do procedur umożliwiających realizację celów Systemu nie jest także zadowalająca. Choć podstawowe procedury ujęto w drugim załączniku do Zasad – Księdze Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia, to ich powiązanie z celami Systemu nie jest identyfikowane. Procedury dotyczą szerokiego spektrum zadań, których nie wskazano w celach systemu. Ujęte na stronie 27 Księgi i uszczegółowione w przedłożonych Zespołowi Oceniającemu procesach (od P -1 do P-18) stanowią wartościowy materiał do analizy, oceny i doskonalenia jakości kształcenia. Trudno w tym momencie wyrokować o stopniu skuteczności realizacji poszczególnych procedur, jeśli zostały one przyjęte Zarządzeniem Rektora 4 lipca 2014 roku.

Aspekt instrumentalny, utożsamiany z reguły z metodami i technikami wykorzystywanymi w toku realizacji procedur administracyjnych został opracowany w

sposób bardzo skrótowy. W Zasadach wskazano tylko ankiety i hospitacje. Za takie nie można uznać proponowane przez Uczelnię, programy wspierające studentów, ani informacje o ofercie dydaktycznej i programach kształcenia. Nie są także nimi przedstawione w Księdze Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia, rozstrzygnięcia dotyczące całego USZiDZJ.

Z powyższego wynika, że ocena czterech podstawowych aspektów USZiDZ w WSZ „Edukacja” nie pozwala jednak na jego pozytywną ocenę. Brak w niej istotnych i wskazanych wyżej elementów, które nie pozwalają na podjęcie działań zmierzających do oceny i doskonalenia jakości kształcenia.

Oceniając podstawowe dokumenty dotyczące budowy kultury jakości, w WSZ „Edukacja”, a więc przede wszystkim Zasady funkcjonowania Uczelnianego Systemu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia oraz Księgę Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia, z punktu widzenia zawartych w nich rozwiązań dotyczących oceny i doskonalenia jakości kształcenia, odnosi się wrażenie o braku spójności pomiędzy tymi kluczowymi wewnętrznymi aktami normatywnymi. Spostrzeżenie takie oparte jest nie tylko na merytorycznej ocenie zawartości informacyjnej obu dokumentów, przede wszystkim opisie przedstawionej wyżej struktury USZiDZJ, ale także na stwierdzeniu zamieszczonym na str. 11 Księgi, które stanowi, że Księga „Jest dokumentem nadrzędnym w SZiDJK funkcjonującym w Uczelni i zawiera jego zwięzły opis (identyfikacja i charakterystyka procesów, misję, wizję, politykę jakości; powołanie się na procedury itd.)”. Wynika stąd, że pojawia się uzasadnione pytanie, jaki jest związek pomiędzy cytowanymi wyżej dokumentami.

Powyższe upoważnia do stwierdzenia, że, mimo, iż Uczelniany System Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia w WSZ „Edukacja” został formalnie zbudowany, to nie można uznać, że tworzy on ramy dla podejmowania skutecznych działań związanych z oceną i doskonaleniem jakości kształcenia. Zidentyfikowane powyżej jego niesprawności upoważniają do takiej właśnie jego oceny.

Oceniając działania podejmowane przez władze Uczelni i Wydziału zmierzające do zapewnienia wysokiej jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów naszą uwagę skupimy na analizie i ocenie struktury zarządzania procesem dydaktycznym, a także na systematyczności i kompleksowości przeprowadzanych ocen i analiz dotyczących osiągniętych efektów kształcenia.

Struktura zarządzania procesem dydaktycznym, sprowadzona do jego opisu, została przedstawiona na str. 35 i następnych Raportu Samooceny. Analiza tego tekstu nie daje jednoznacznych podstaw do stwierdzenia, jak wygląda taka struktura. Wynika to z porównania, z jednej strony, przedstawionych wyżej informacji o relacjach między Zasadami funkcjonowania Uczelnianego Systemu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia oraz treścią Księgi Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia, a ujętym na stronie 35 Raportu opisem procesu decyzyjnego odnoszącego się do tworzenia i prowadzenia kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Z treści Raportu wynika (ostatni akapit str. 35), że proces ten jest określony w przedstawionych opisach procesów Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia oraz opisach procesów Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia Uczelni. Pojawia się tu, zatem nowa kategoria związana z jakością, jaką jest System Zapewnienia Jakości Kształcenia Uczelni. Nie są znane relacje pomiędzy tymi dwoma rozwiązaniami.

Opis struktury zarządzania procesem dydaktycznym zawarty w Raporcie Samooceny nie daje, zatem jednoznacznych podstaw do formułowania opinii czy wniosków.

Innym elementem oceny jest systematyczności i kompleksowości przeprowadzanych ocen i analiz dotyczących osiągniętych efektów kształcenia. Mając na uwadze fakt, że WSZJK w WSZ „Edukacja” został po raz pierwszy przyjęty Zarządzeniem Rektora 28 lutego 2013, a zastąpiono go rozwiązaniem określonym w Zarządzaniu Rektora z dnia 04.07.2014 roku, możemy stwierdzić, że upłynął bardzo krótki okres od jego aktualizacji. Zespołowi Oceniającemu nie udostępniono jednak dokumentów, które mogłyby potwierdzić

pojęmowane w ostatnich latach działania mające na celu analizy i oceny dotyczące osiągniętych efektów kształcenia.

Mając jednak na uwadze stwierdzone wcześniej niesprawności można zauważyć, że skuteczność WSZJK jest bardzo mała.

Ocena efektywności funkcjonującego w WSZ „Edukacja” USZiDZJ w zakresie analizy efektów kształcenia i mechanizmów służących monitorowaniu i doskonaleniu programu kształcenia jest zdecydowanie niesatysfakcjonująca. Władze Uczelni nie przedstawiły Zespołowi Oceniającemu informacji na podstawie, których można by stwierdzić, że takie działania były prowadzone. Trzeba jednak dodać, że analiza treści Księgi Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia, prowadzi do stwierdzenia, że takie mechanizmy są w niej określone. Nie jest możliwe stwierdzenie, na ile efektywne będzie ich praktyczne wykorzystanie. Takie oceny nie mogą być formułowane również dlatego, że nie było praktycznych możliwości weryfikacji przyjętych mechanizmów monitorowania i doskonalenia programu kształcenia z powodu przyjęcia tych rozwiązań formalnych dopiero na początku lipca 2014 roku.

To, co bez spornie można stwierdzić, a co wynika ze wszystkich zidentyfikowanych w toku oceny jakości kształcenia niesprawności, to fakt bardzo małej skuteczności tego Systemu.

W przedstawionym wyżej Zasadach funkcjonowania Uczelnianego Systemu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia, w jego części IV znajduje się paragraf dotyczący informacji o ofercie dydaktycznej i programach kształcenia. Określa się w nim, że informacje takie są dostępne na stronie internetowej Uczelni. Oferta dydaktyczna tam zamieszczona obejmuje informacje o zasadach rekrutacji, profilach i poziomach kształcenia, formach studiów i sylwetce absolwenta, studiach podyplomowych i innych możliwościach kształcenia. Za upowszechnianie informacji o ofercie dydaktycznej, programach i jakości kształcenia oraz za promowanie Uczelni odpowiada Pełnomocnik Rektora ds. promocji.

Zespół Oceniający potwierdza, że kierunkowe efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów dostępne są do wglądu w sekretariacie Rektoratu. Natomiast przedmiotowe efekty kształcenia zawarte są w sylabusach. Sylabusy opublikowane są w Wirtualnym Dziekanacie. Na tej podstawie należy stwierdzić, że Uczelnia zapewnia dostęp do założonych efektów kształcenia, chociaż w odniesieniu do efektów kierunkowych jest on ograniczony.

8.2).

Udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie zapewnienia jakości kształcenia jest znaczący. Biorą oni udział w procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości w Uczelni.

Istotne problemy jakości kształcenia były konsultowane przede wszystkim z pracownikami Wydziału, jako interesariuszami wewnętrznymi.

Udział studentów w procesie zapewniania jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów odbywa się głównie poprzez formalny udział ich przedstawicieli w pracach Rady Wydziału oraz Senatu. Z analizy Księgi Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia, wynika, że studenci nie są członkami Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Jedynie Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia współpracuje z Samorządem Studenckim w zakresie jakości kształcenia.

Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym studenci wykazali niewielkie zainteresowanie kwestią jakości kształcenia. Nie wiedzą, jakie organy na Uczelni zajmują się tworzeniem programu studiów oraz do kogo mieliby się udać, żeby zgłosić ewentualne uwagi związane z procesem kształcenia. Są zadowoleni z poziomu jakości kształcenia i nie widzą potrzeby zmian.

Obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym studenci nie posiadają informacji na temat realnego wpływu ankiet na efektywne zmiany w procesie budowania kultury jakości kształcenia, jednak nie wyrażają oni jednocześnie zainteresowania tą kwestią.

Przedstawiciele Samorządu Studenckiego podkreślali, że kwestie związane z jakością kształcenia są poruszane na posiedzeniach Rady Wydziału oraz Senatu, w których biorą udział, nie widzą potrzeby uczestniczenia w innych gremiach zajmujących się jakością kształcenia.

O wiele większy, choć nie w pełni satysfakcjonujący jest udział interesariuszy zewnętrznych w procesie zapewniania jakości kształcenia.

Są to przede wszystkim przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego wchodzący w skład funkcjonującej przy Uczelni Rady Programowo-Dydaktycznej. Ich rola sprowadza się do konsultowania, podejmowanych przez Uczelnię działań dotyczących doskonalenia jakości kształcenia. Konsultacje te są jednak mało skuteczne, co potwierdza skala zidentyfikowanych błędów wpływających na jakość kształcenia.

Praktyczny udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych można ocenić jako znaczący. Zdecydowanie najskromniejszy jest udział studentów, którzy nawet nie są formalnie członkami Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Stąd z pewnością ich tak niewielka znajomość problematyki jakości kształcenia. Udział interesariuszy zarówno wewnętrznych jak i zewnętrznych w procesie zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia powinien być zdecydowanie zdynamizowany. Trzeba również działaniom dotąd prowadzonym nadać cechy kompleksowości i systematyczności.

W ramach poprzedniej oceny kształcenia na kierunku *zarządzanie* przeprowadzonej w 2008 r. w ramach niniejszego kryterium sformułowano jedno zalecenie dotyczące doskonalenia Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Przedstawiona wyżej analiza i ocena USZiDZJ w WSZ „Edukacja” dowodzi, że takie działania okazały się zbyt mało skuteczne.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/biblioteka	Działalność naukowa	Działalność między-narodowa	Organizacja kształcenia
Wiedza	+	+	+/-	-	+/-	+
umiejętności	+	+	+/-	-	+/-	+
kompetencje społeczne	+	+	+/-	-	+/-	+

+ - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- - budzi zastrzeżenia- pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego - ocena: *znacząco*

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

8.1) Uczelniany System Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia w WSZ „Edukacja” został formalnie zbudowany, ale jego ocena upoważnia do stwierdzenia, że nie pozwala on na podjęcie kompleksowych działań związanych z doskonaleniem jakości kształcenia. Trzeba również zauważyć, że jego skuteczność jest zbyt mała.

8.2) Praktyczny udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych można ocenić jako znaczący. Zdecydowanie najskromniejszy jest udział studentów, którzy nawet nie są formalnie członkami Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Stąd z pewnością ich tak niewielka znajomość problematyki jakości kształcenia. Udział interesariuszy zarówno wewnętrznych jak i zewnętrznych w procesie zapewniania i doskonalenia

jakości kształcenia powinien być zdecydowanie zdynamizowany. Trzeba również działaniom dotąd prowadzonym nadać cechy kompleksowości i systematyczności.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		Wyróżniająco (6)	W pełni (5)	Znacząco (4)	Częściowo (3)	Niedostatecznie (2)
1	Koncepcja rozwoju kierunku			X		
2	Cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji			X		
3	Program studiów			X		
4	Zasoby kadrowe			X		
5	Infrastruktura dydaktyczna		X			
6	Prowadzenie badań naukowych	Nie dotyczy				
7	System wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8	Wewnętrzny system zapewnienia jakości			X		

1. Analiza i ocena koncepcji kształcenia na kierunku *zarządzanie*, opisana w sposób ogólny w misji i strategii Uczelni nie pozwala na stwierdzenie, że jest ona spójna ze strategią Wydziału Turystyki w Kłodzku. Nie można także stwierdzić, czy i w jakim stopniu koncepcja kształcenia odpowiada celom określonym w strategii Wydziału Turystyki w Kłodzku. Powodem tego jest brak strategii tego Wydziału.

Zalecenia:

Zaleca się opracowanie strategii Wydziału Turystyki w Kłodzku.

2. Efekty kształcenia opracowane dla studiów pierwszego stopnia charakteryzuje zbyt niski stopień „uprzątnienia” (brak efektów kształcenia i sylabusa praktyki zawodowej). Realizacja tego programu kształcenia uniemożliwia osiągnięcie założonych ogólnych i przedmiotowych efektów kształcenia przewidzianych do realizacji na profilu praktycznym.

Zalecenia:

Konieczne jest przeprofilowanie efektów kształcenia w ramach programu kształcenia na I stopniu kierunku *zarządzanie* w taki sposób by spełniały one wymagania dotyczące profilu praktycznego, ale również by umożliwiały realizację deklarowanych efektów kształcenia.

3. Regulamin Studiów nie stosuje jednak terminologii związanej z efektami kształcenia, lecz odwołuje się do standardów kształcenia, co prowadzi do braku spójności systemu weryfikacji efektów kształcenia z programem kształcenia.

Zalecenia:

Nieodzwonne jest przepracowanie Regulaminu Studiów, w taki sposób by uwzględniał obecnie obowiązujące słownictwo związanej z efektami kształcenia a wynikające z KRK, a nie posługiwał się pojęciem standardów kształcenia. Pozwala to na ocenę spójności systemu weryfikacji efektów kształcenia z programem kształcenia.

4. Ocena prac dyplomowych wskazuje, że duża ich część nie jest zgodna z ocenianym kierunkiem studiów. Prace charakteryzuje ponadto niski poziom merytoryczny i metodologiczny.

Zalecenia:

Konieczne jest wprowadzenie skutecznych instrumentów, które by eliminowały zjawisko pisania prac dyplomowych nie zgodnych z kanonem kierunku studiów. Nieodzwonne jest również podniesienie ich jakości.

5. Uczelnia rozpoczęła monitorowanie losów absolwentów, ale wstępny etap prowadzonych działań nie pozwala jeszcze na ich szersze wykorzystywanie do doskonalenia jakości kształcenia.

Zalecenia

Nieodzwonne jest zakończenie prac nad monitorowaniem losów absolwentów i wykorzystanie wyników prowadzonych badań do doskonalenia jakości kształcenia.

6. Realizowana w toku studiów specjalność (Rachunkowość i zarządzanie finansami) nie jest zgodna z kierunkiem studiów. Ponadto udział zajęć realizowanych w ramach wykładów jest zdecydowanie zbyt duży z punktu widzenia możliwości osiągnięcia efektów kształcenia z zakresie umiejętności. Wymiar praktyki zawodowej jest zbyt niski dla profilu praktycznego. Nie ma przesłanek do zaliczenia go do programu o profilu praktycznym. Nie zapewniono pełnej spójności efektów kształcenia, treści programowych, form i metod dydaktycznych.

Zalecenia:

Konieczne jest zdecydowane wyeliminowanie wszystkich wskazanych powyżej niesprawności dotyczących programu studiów, a przede wszystkim dokonanie zmiany specjalności „Rachunkowość i zarządzanie finansami”, jako niezgodnej z kierunkiem studiów *zarządzanie*, ograniczenia wykładów na rzecz zajęć praktycznych, tak, aby na studiach I stopnia o profilu praktycznym można było osiągnąć deklarowane efekty kształcenia w zakresie umiejętności oraz zapewnienie pełnej spójności efektów kształcenia, treści programowych, form i metod dydaktycznych.

7. Warunek minimum kadrowego dla studiów I stopnia dla profilu praktycznego dla obszaru nauk społecznych dla kierunku *zarządzanie* nie jest spełniony, ponieważ można zaliczyć do tej grupy tylko 5 osób spośród wskazanych 11 osób.

Zalecenia:

Konieczne jest uzupełnienie minimum kadrowego zgodnie z przepisami prawa.

8. Uczelniany System Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia w WSZ „Edukacja” został formalnie zbudowany, ale jego ocena upoważnia do stwierdzenia, że nie pozwala on na podjęcie kompleksowych działań związanych z doskonaleniem jakości kształcenia. Trzeba również zauważyć, że jego skuteczność jest zbyt mała.

Zalecenia:

Niezbędne jest zdecydowanie przepracowanie USZiDJK w taki sposób, aby wyeliminować wskazane niesprawności dotyczące funkcji, procedur oraz metod o uczynienie z niego skutecznego instrumentu analizy, oceny i doskonalenia jakości kształcenia.

9. Praktyczny udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych można ocenić jako znaczący. Zdecydowanie najskromniejszy jest udział studentów, którzy nawet nie są formalnie członkami Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Stąd z pewnością ich tak niewielka znajomość problematyki jakości kształcenia.

Zalecenia:

Udział interesariuszy zarówno wewnętrznych jak i zewnętrznych w procesie zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia powinien być zdecydowanie zdynamizowany. Trzeba również działaniom dotąd prowadzonym nadać cechy kompleksowości i systematyczności.

W odpowiedzi na raport z wizytacji Uczelnia odniosła się do zarzutów w nim sformułowanych, jednakże deklaracje zawarte w tej odpowiedzi nie upoważniają do zmiany ocen kryteriów.

1. Kryterium dotyczące celów i efektów kształcenia oraz systemu ich weryfikacji ocenione zostało na „*znacząco*”.

W trakcie wizytacji ustalono, iż efekty kształcenia dla kierunku *zarządzanie* w zbyt skromnym zakresie odnoszą się do umiejętności, co z uwagi na praktyczny profil kształcenia ma istotne znaczenie. Nie określono także efektów kształcenia dla praktyki zawodowej i nie zawarto ich w matrycy efektów.

Ponadto zastrzeżenia budzi niejednoznaczne przyporządkowanie efektów przedmiotowych do efektów kierunkowych. Np. dla przedmiotu „Zarządzanie produkcją” przyjęto trzy efekty przedmiotowe w zakresie wiedzy, kolejno je numerując, odnosząc je zbiorczo do dwóch efektów kierunkowych. W zakresie umiejętności sformułowano także trzy efekty przedmiotowe i wskazano ich zbiorcze odniesienie do czterech efektów kierunkowych. Z kolei dla przedmiotu „Rachunek kosztów” określono 3 poziomy efektu w zakresie wiedzy, bez wyjaśnienia tej klasyfikacji. Nie wszystkie efekty przedmiotowe mają właściwe odniesienia do efektów obszarowych. Np. dla przedmiotu „Mikroekonomia” jako efekty w zakresie wiedzy wskazano m.in. „rozpoznaje i interpretuje procesy ekonomiczne” oraz „umie formułować i rozwiązywać podstawowe problemy z zakresu mikroekonomii”. Efekty te odniesiono do efektu S1P_W03, którego treść wskazuje, że student „ma podstawową wiedzę o relacjach ...”, podczas gdy analiza przyczyn i przebiegu procesów jest przedmiotem efektu w zakresie umiejętności S1P_U03. Przypadków takich błędów jest więcej.

Stwierdzono również, iż w niewłaściwy sposób przebiega weryfikacja jakości prac dyplomowych. Bardzo duża ich część nie jest związana z ocenianym kierunkiem studiów, a także charakteryzuje się zbyt niskim poziomem merytorycznym i metodologicznym.

W odpowiedzi na raport powizytacyjny Uczelnia przesłała uzupełnioną matrycę efektów i sylabus praktyki zawodowej, wyjaśniając, że efekty kształcenia dla praktyki zawodowej zostały opisane i przyporządkowane obszarowo, jednak przez przeoczenie nie znalazły się w matrycy efektów i sylabusie, co Prezydium przyjmuje do akceptującej wiadomości.

Uczelnia nie odniosła się do niejednoznacznego przyporządkowania efektów przedmiotowych do efektów kierunkowych i obszarowych.

Odpowiadając na uwagi dotyczące skromnego zakresu, w jakim efekty kształcenia o profilu praktycznym odnoszą się do umiejętności, Uczelnia stwierdza, że „Wątpliwości ZO dotyczące osiągnięcia założonych celów i efektów kształcenia dla studentów pierwszego stopnia (.....) zdają się być przesadzone, ponieważ same elementy kształcenia praktycznego

nie decydują o osiągnięciu tych efektów, a są jedynie jednym z wielu składników opisujących poszczególne kierunki studiów” (str. 9 odpowiedzi na raport). Analiza tego stwierdzenia wskazuje, że Władze Uczelni nie dokonały, ani nie zadeklarowały żadnych zmian w tym zakresie.

Odpowiadając na zarzut dotyczący jakości prac dyplomowych Władze Uczelni informują jedynie, że przeprowadzone zostało spotkanie z pracownikami Katedry Zarządzania, promotorami i recenzentami prac, na którym przedstawiono uwagi sformułowane przez Zespół Oceniający. Władze Szkoły nie przedstawiły żadnych innych działań związanych z doskonaleniem procesu dyplomowania, w tym jakości prac dyplomowych.

2. Kryterium dotyczące **programu studiów** ocenione zostało na „*znacząco*”.

W trakcie wizytacji stwierdzono, że udział zajęć realizowanych w formie wykładów jest zdecydowanie zbyt duży z punktu widzenia możliwości osiągnięcia efektów kształcenia w zakresie umiejętności. Ponadto stwierdzono zbyt niski wymiar praktyk zawodowych, który ogranicza możliwość nabycia umiejętności i kompetencji społecznych w praktycznym profilu kształcenia, a także zbyt niski wymiar zajęć z przedmiotu seminarium dyplomowe.

Ustosunkowując się do uwagi, że udział zajęć realizowanych w formie wykładów jest zdecydowanie zbyt duży z punktu widzenia możliwości osiągnięcia efektów kształcenia w zakresie umiejętności, Uczelnia zauważa, że opinia taka „... oparta została o przekonania Komisji, nie zawsze wynikające z faktów zawartych w przedstawionych przez nas dokumentach” (str.13 odpowiedzi na raport). Władze Uczelni przekonują, iż ponad 45% zajęć stanowią ćwiczenia, konwersatoria i inne zajęcia o charakterze praktycznym, a także nie zgadzają się z opinią Zespołu, że wykład jest formą zajęć nieskuteczną w nabywaniu umiejętności, bo mają one charakter problemowy i wymagają od studenta interakcji.

Informacja Uczelni nie pozwala na zmianę stanowiska sformułowanego w czasie wizytacji, bowiem wykłady nie zapewniają zarówno odpowiedniej aktywności wszystkich studentów, jak i bieżącej weryfikacji przy nabywaniu przez nich zakładanych umiejętności.

Kolejną uwagę, dotyczącą zbyt niskiego wymiaru praktyk zawodowych, Władze Uczelni traktują jako „... subiektywną opinię, gdyż do 5 września 2014 roku nie było żadnego formalnego przepisu regulującego wymiar godzinowy praktyk na kierunku studiów o profilu praktycznym” (str.13 odpowiedzi). Uczelnia deklaruje jednak zwiększenie wymiaru tych praktyk, ale nie przedstawia uchwały stosownego organu kolegialnego, potwierdzającej wprowadzenie tej zmiany.

W podobny sposób Władze Uczelni kontestują stwierdzenie Zespołu Oceniającego, że 15 godzinny wymiar zajęć z przedmiotu Seminarium dyplomowe jest zbyt niski, bowiem „... student może się kontaktować ze swoim promotorem w ramach wyznaczonych konsultacji, planowych zajęć oraz za pośrednictwem Elektronicznego Systemu Obsługi Studenta” (str. 14 odpowiedzi). Należy dodać, że za takie seminarium plan studiów przewiduje tylko 1 pkt ECTS. Zbyt mały wymiar seminarium dyplomowego wiąże się z pewnością z poważnymi zastrzeżeniami do jakości prac dyplomowych.

3. Kryterium **zasoby kadrowe** ocenione zostało na „*znacząco*”.

Powodem takiej oceny był brak minimum kadrowego.

W czasie wizytacji spośród 11 osób wskazanych przez Uczelnię do minimum kadrowego zaliczonych zostało 5 osób (1 samodzielny nauczyciel akademicki oraz 4 doktorów) wymienionych w cz. I (poz. 1 i poz. 3 - 6) Załącznika do Raportu.

Wśród osób niezaliczonych do tego minimum był 1 samodzielny nauczyciel akademicki (cz. I poz. 2 Załącznika), który prowadził zajęcia dydaktyczne w wymiarze 27 godzin na wymagane minimum 30 godzin, dwie osoby ze stopniem naukowym doktora (cz. I poz. 7 oraz cz. II poz.

1), które wykonały odpowiednio 54 i 27 godzin na wymagane minimum 60 godzin, a pozostałe 3 osoby (cz. II poz. 2 – 4) nie prowadziły w roku akademickim 2013/2014 żadnych zajęć dydaktycznych. Ponadto, jedna z nich (cz. II poz. 4) nie posiada aktualnego udokumentowanego dorobku naukowego lub doświadczenia zawodowego zdobytego poza uczelnią.

Władze Uczelni, uznając uwagę Zespołu Oceniającego za słuszną, stwierdzają jednak, że niezaliczeni do minimum, poza wskazanymi wcześniej zajęciami dydaktycznymi realizowali obowiązkowe godziny konsultacji przedmiotowych ze studentami.

Biorąc pod uwagę wyjaśnienia Uczelni i godziny konsultacji do minimum kadrowego zaliczono dodatkowo 1 profesora (cz. I poz. 2 Załącznika) oraz 1 doktora (cz. I poz. 7 Załącznika). Doktor wymieniony w cz. II poz. 1 Załącznika nadal nie osiągnął wymaganego minimum 60 godzin zajęć.

Nadal jednak wymagania w tym zakresie nie są spełnione.

4. Kryterium dotyczące **wewnętrznego systemu zapewnienia jakości** ocenione zostało na „znacząco”.

Wizytacja Zespołu Oceniającego wykazała małą skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości.

Uczelniany System Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia w WSZ „Edukacja” został formalnie zbudowany, ale nie został skutecznie wdrożony, co potwierdzają zarzuty dotyczące stopnia spełnienia kryteriów oceny jakości kształcenia sformułowane w punkcie 1, 2 i 3 Uchwały. Udział studentów w procesie zapewnienia jakości kształcenia jest skromny (nie są nawet członkami Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia).

W odpowiedzi na uwagi dotyczące Uczelnianego Wewnętrznego Systemu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia, a w szczególności nieskuteczności jego funkcjonowania, Uczelnia poinformowała, że podjęła szereg przedsięwzięć korekcyjnych. Obejmowały one:

- umieszczenie celów systemu i procedury ich realizacji na pierwszym poziomie klasyfikacji USZiDJK oraz uzupełnieniu wykazu celów Uczelnianych Zasadach Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia,
- poprawienie spójności Księgi Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia i Zasad funkcjonowania Uczelnianego Wewnętrznego Systemu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia,
- przeprowadzenie audytów wewnętrznych w obszarach działań związanych z oceną procesu kształcenia i oceną warunków kształcenia,
- umieszczenie kierunkowych efektów kształcenia na stronie internetowej Uczelni,
- poszerzenie składu Komisji ds. Jakości Kształcenia o przedstawicieli studentów,
- wprowadzenie podziału w Radzie Programowo-Dydaktycznej na kierunki studiów,
- wprowadzenie procedury dokumentowania i weryfikacji realizacji efektów kształcenia,
- opracowanie syntetycznego planu działań związanych z doskonaleniem USZiDJK w celu nadania im cech kompleksowości i systematyczności.

Podjęte w tym obszarze działania Władze Uczelni udokumentowały odpowiednimi Zarządzeniami Rektora. Przyjęte rozwiązania można uznać za istotny krok w kierunku budowania kultury jakości kształcenia w Szkole.

Efekty wspomnianych wyżej działań powinny zostać zweryfikowane w toku powtórnej oceny programowej.